

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VIII.

CELOVEC, SOBOTA, 24. JANUAR 1953

ŠTEV. 5 (536)

IZ VSEBINE:

VSEPOVSOD OBISOJAJO STRANKARSTVO
KOMINFORMOVSKO IZSELJEVANJE
PROSVETNI VESTNIK
STRAŠNO ZASLIŠEVANJE
ZA GOSPODINJO IN DOM

Naša pravica je zmagala

Pred nekaj dnevi smo dobili razsodbo Najvišje povračilne komisije pri Vrhovnem sodišču na Dunaju, ki je končno zaključila z našo zmago težko borbo za povrnitev po nacističnem nasilju uropanega premoženja naših zadrug. Končan je proces Hranilnice in posojilnice Podravlje, ki bo tako po dvanajstih letih spet gospodar na svojem lepem posestvu. Kot zadnji je razveljavljen akt nasilnega ponemčenja naše zemlje prav v Podravljah, o katerih je dejal gestapovski komisar Karl Geissner, da je bila prva njegova pot baš k tej naši zadrugi, da bi jo prvo uničil in izbrisal.

Nisem praznoveren, zato vem, da to ni slučaj: Podravlje so mikale nasilnika najprej in motile delilca pravice v celovškem sodišču najdalj, ker predstavljajo slovensko lastnino, ki s svojimi bogatimi možnostmi vpije po uporabi za naše ljudstvo. Zato je bila pot do naše pravice tako dolga: celih pet let je trajal proces samo za zemljo in posest!

Spominjam se mnogih dogodkov v tej borbi, ki mi bodo ostali neizbrisni, ker sem ob njih prehodil mnogo postaj Hlapca Jerneja.

Še vidim nasmešek svetnika deželne vlade v Celovcu, ko smo 27. aprila 1948 ogledovali posestvo z namenom, da se ugotovi, ali bi bilo pripravno za slovensko kmetijsko šolo. Ko je ugotovil, da gre za nekdanjo slovensko lastnino, po nacistih izročeno nemškemu priseljencu, je z migljajem novemu „gospodarju“ dejal: „V miru gospodarite naprej, tu ne bo slovenske šole!“ In ogled je bil končan.

Drugičrat je bilo. Zbrani smo bili v Podravljah ob obnem zboru Hranilnice in posojilnice. Srce me je bolelo, ko nobeden teh naših starih poštenjakov ni hotel in ni mogel verjeti, da združnega posestva ne dobijo nazaj tako enostavno, kakor jim je bilo odvzeto. Zakaj naj bi bila pot odprave nasilja in krivice dolgotrajnejša in težja, ko pa je nasilnik postopal tako enostavno in brezobzirno? A kdo bi tedaj mislil, da bo preteklo še pet dolgih let do končne zmage?

Obravnav je bilo preveč, da bi našteval njihov potek. Pred seboj pa živo vidim številne priče, vsaka za sebe na naši strani nova zmaga. Tiho sem se smejal poizkusom, da bi te može, zapričene po svojem bistvu poštenosti in pravici speljali na pot odvolmljivih odgovorov na dvorezna vprašanja. Tehtnost in jasnost njihovega pričevanja je zlahka odtehtala čevkanje nasprotnih pripovedovalcev, pa čeprav je gospod predsednik „pomotoma“ nekdanjega nacističnega komisarja kar trikrat klical na „pričevanje“. Pravica je zlata in zlato je težko, končno bo potegnila na našo stran, tako sem ves čas mislil in večkrat dejal.

Proces je bil trd in voden z vsemi poizkusi omehčanja našega odpora s pomočjo stalnega pritiska na živce in ravnodušnost. Nad leto dni so akti obležali v predalu. Zamenjali so predsednika sodišča z novim, prisednike pa

skoraj za vsako obravnavo, tako da zadnji pojma niso imeli o zadevi, ki jo naj bi razsojali. V protokole so se skoraj redno vrivale „pomote“, ki so z eno samo izpuščeno ali preveč napisano besedico spremenile smisel pričevanja. Ko vse to ni zaleglo, naj bi pomagali nasprotniku „izvedenci“. Nobeden ni bil po volji, dokler niso iztaknili v dolgih seznamih očitno pripravnega: kot legitimacijo je imel za

ta posel vse, namreč starost, naglušnost in željo po hitri rešitvi, ker je bil že desetletja v brezdomno zasluženem pokoju! Prišel je samo enkrat „na ogled“ še predno je bil imenovan, drugič je poslal kot star kavalir samo vizitko z oprostilo, da razprave njegovi živci ne bi prenesli. Jaz sem ga razumel. Saj je celo gospod predsednik bil ob koncu svojih moči, ko smo mu tudi „izvedenčev“ izjavo razcefrali do zadnje črke.

Ko sem še pred obravnavo dne 18. decembra 1951 ta izvedenčev spis označil zaradi pristranosti in površnosti kot nesramen, mi je predsednik kratkoma vzel besedo in prepredil nadaljnjo zastopstvo. Ta sklep je izvedel kljub temu, da je sam grobo prekorajčil sodniku dovoljeno mejo izjav. Nato pa je kratkoma brez potrebnega obravnavanja izvedenčevih ugotovitev ter brez pravnega zastopstva naše zadruge razsodil proti njeni pravici.

Nadaljnji osebni poseg mi je bil s tem onemogočen. Priziv na nadkomisijo je moral odposlati odvetnik, ki se je moral čez noč seznaniti s procesnim dogajanjem štirih let. Raz-

sodba v Gradcu je bila hitra in v naš prid. Na sledeči ugovor nasprotnika pa je sedaj končna naša zmaga.

S tem procesom je sedaj borba za nekdanje premoženje naših zadrug v bistvu zaključena. Zahtevala je mnogo naporov, vztrajnosti in hladnokrvnosti, največ pa dragocenega časa, ki bi lahko v celoti že davno bil uporabljen za obnovo in izgradnjo naših gospodarskih usta-

nov. Zato se danes te zmage pravice ob zadnji postaji vsi združniki iz srca veselimo. Pomofa bi bilo misliti, da smo s temi procesi dobili nazaj vse nekdanje združno premoženje. Zal nikakor ne. Vrnjena je samo zemljiška posest. Zgubljene in uničene za nas pa žal ostanejo velike vrednote v gotovini, inventarju in donosih nekdanje združne lastnine.

Kljub temu pa smo brez domišljavosti upravičeno lahko ponosni na zaključek trde borbe dolgih let, ker nam nič ni bilo navrnjenega. Vsem, ki ste trdno in neomajno stali na braniku naše pravice v procesih, ki sem jih imel dolžnost voditi, stiskam ob tej priliki roko in se zahvaljujem za neštete čestitke ob zaključku tega najdaljšega zadnjega procesa. V največje zadoščenje nam vsem pa naj bo, da smo se zavestno in dosledno ravnali po načelu: Tujega nočemo — svojega ne damo! To morajo priznati nasprotniki in naj ve slovensko ljudstvo in široka javnost, ki je s tako vidnim zanimanjem spremljala posebno ta zadnji naš proces.

Dr. Mirt Zwitter

Program novega ameriškega prezidenta

Kakor smo že poročali je bil minuli torek opoldne zapričen novi predsednik ZDA Dwight Eisenhower. Njega in novega podpredsednika Nixona je zapričeval vrhovni sodnik ZDA Winson.

Po prisegi je imel general Eisenhower govor, v katerem je poudaril 9 točk obsegajoča načela svoje politike. Med drugim je novi predsednik dejal, da so ZDA proti vojni in pripravljene, sporazumeti se z vsakomur, da se odstrani nevarnost vojne in zmanjša oborožitve. To pa pod pogojem, da mora biti sporazum pošten in časten in mora zavarovati mir.

„Nikdar ne bomo“, je dejal Eisenhower, „pristali na navidezno pomirjenje. Naj si vsi zapomnijo, da je vojaško breme lažje kot veriga ujetnika. Dolžnost vsakega državljanja je, da najprej misli na državo, potem šele na lastno ugodje.“

„ZDA ne bodo nikdar svoje moči uporabile, da bi drugim narodom s silo vsilile svoje politične ali gospodarske institucije“, je nadalje zatrjeval, in prav tako, da bodo ZDA poma-

gale svobodnim narodom, da dosežejo blagostanje in da premagajo najtežja bremena: „Gospodarsko pomoč drugim narodom priznavamo kot neizogibno sredstvo za svetovni mir. Če kateri koli narod sveta ubojoža, pomeni to nevarnost za ves svet.“

Na zapadu pozdravljajo ZDA obrambno sodelovanje z vsemi sosedi. V Evropi žele, da se vodje zapadnih narodov z vsemi sredstvi zavzamejo, da se uresniči edinstvo Evrope. Samo enotna Evropa, tudi z ameriško pomočjo, se lahko obrani nevarnosti. Nova ameriška vlada zavrača sleherni misel, da bi bil kateri koli narod ali pleme v kakršnem koli smislu višji od drugega.

Na koncu je Eisenhower dejal: „ZDA se bodo trudile, spoštujejoč Združene narode kot utelešenje upanja vseh ljudi v mir, da bodo spremenile Združene narode ne le v zgovoren simbol, temveč tudi v ustvarjalno silo. V težnji po častnem miru nikoli ne bomo poznali kompromisov, ne utrujenosti in ne bomo prenehali z našimi napori.“

Nevarnost z juga

Le vkup, le vkup, koroški Slovenci! Prižgimo kresove kot v časih turških napadov: Za naš obstoj gre! Nova, najhujša nevarnost je pred nami!

Tako so zavpili krščanski demokrati v svojem Tedniku.

Nova nevarnost se je pojavila z juga in je tem nevarnejša, ker je na delu z našo materino besedo in celo z našimi ljudmi.

Da, prav res. Krščanski demokrati ne kličejo k alarmu radi nevarnosti, ki bi pretila s strani nemških šovinistov. Kako neki, saj so dali rade volje svoje tilnike na razpolago za jarem, da so jih lažje zapregli pred polomljeno kočijo gospoda Steinacherja. Obstoj koroških Slovencev ogroža druga, hujša nevarnost z juga. Ogroža ga po mnenju krščanskih demokratov obstoj slovenskega ljudstva, pa dejstvo, da je to ljudstvo zmagalo v svoji težki borbi za neodvisnost, da živi skupno s svojimi jugoslovanskimi brati svobodno v svoji socialistični domovini. Le vkup, prižgimo kot v časih Miklove Zale vsepovsod kresove.

Nevarnim dokaze. Tudi dokazi so na razpolago.

Nekaj koroških župnišč je obiskala trojica slovenskih duhovnikov z one strani Karavank!

Leto za letom prihajajo preko Karavank slovenske knjige!!

Koroški fantje in dekleta hodijo študirat preko meje!!!

In tako naprej. To je nevarnost, to je narodna katastrofa!

Kdor bere Tednik, bi moral verjeti, da so v Jugoslaviji vsi duhovniki pobiti ali zaprti, in glej, trije so prišli na Koroško na obisk, in še ti trije ne vedo nič povedati o preganjanju cerkve in vere. Vse večne vrednote, na katerih grade krščanski demokrati svojo gonjo proti Jugoslaviji, so v nevarnosti. In je treba za to klicati k obrambi.

In slovenske knjige, ki prihajajo v tisočih med naše ljudstvo. Brezbožne so vse po vrsti. Protestantske pisce je že rajni škof Hren zažigal, Cankarjevo umetnost je poslal na grmado škof Jeglič. Prešernove poezije je obsojal kraljevski in cesarski avstroogrski cenzor, Meška so preganjali Steinacherjevi valpti. Na Finžgarja so se jezili pobožni laški fašisti, in Prežihovega Voranca so hitlerjanci in njihovi slovenski prijatelji (danes zaščitniki celovških krščanskih demokratov) spravili celo v koncentracijsko taborišče!

To je nevarnost! Kajti kdo bo poleg takšnih knjig še lahko prebiral celovške Mohorjeve knjige in literaturo gestapovcev, klavcev, požigalcev in posiljevalcev v njih. Brez literature in člankov emigrantskih vojnih zločincev in njihovih redkih koroških prijateljev, ki so edini sodelavci celovških Mohorjevih knjig, pa je obstoj vseh naših koroških Slovencev ogrožen!

Pa še študij naših otrok v Ljubljani! Na gimnazijah, na univerzi in raznih drugih visokih šolah! Saj nam bo zmanjkalo studentov za šole, kjer ni slišati niti ene slovenske besede. In za takšne šole kot je emigrantska univerza v Franciji, pa belogardiščina seme-nišča v Rimu ali v Madridu, pod zaščito morileca Franka. In končno, na šolanju v Jugoslaviji se bodo študentje kaj naučili, in se ne bodo pustili samozvanim narodnim voditeljem goljufati. In resnico o socialistični Jugoslaviji bodo spoznali, in krščanski demokrati jim ne bodo mogli več lagati.

Res, strašna nevarnost preti nam koroškim Slovincem z juga. Prinaša jo s sabo slovenska opera, slovenska drama, pa akademski pevski zbor, folklorne skupine, slovenski oktet. Prinašajo jo pevci, godbeniki, prinašajo jo slovenski filmi, da, še celo slovenski smučarji. In tudi vsak koroški Slovenec, ki kdaj zaide preko meje (ali velja to res za prav vsakega?!, gospodje demokrati?). Še koruza, opeka

Vabimo

vse rojake in prijatelje na

Slovenski ples

ki bo na Svečnico, v ponedeljek, dne 2. februarja 1953, ob 8. uri zvečer v veliki dvorani in stranskih prostorih Delavske zbornice v Celovcu.

Častno pokroviteljstvo prireditve sta prevzela g. deželni glavar Ferdinand Wedenig in šef Urada za zvezo FLRJ legacijski svetnik g. Mitja Vošnjak.

Sodelovali bosta dve godbi, v programu pa bo še kako veselo presenečenje. — Za jedi in pijače bosta skrbeli dobra kuhinja in klet.

Vstopnice dobite: v predprodaji pri Slovenskih prosvetnih društvih in v knjigarni „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse 15, za 10.— šilingov; pri večerni blagajni za 12.— šilingov.

Pripravljalni odbor

in cement za naše zadrage je nevaren našemu obstoju.

So tudi grehi zoper občo blaginjo in kulturno dobrobit, so zapisali gospodje v Tedniku. In takim grehom pravijo oni: Tvoje dostojanstvo, domovina. Je pač to stvar okusa.

Čas gre pa dalje svojo pot. Še bodo lahko prišli na Koroško duhovniki iz Ljudske republike Slovenije, še bodo prihajale tisočere slovenske knjige v vsako slovensko hišo na Koroškem, še bodo slovenski fantje in dekleta študirali v Ljubljani. In še mnogo več. Nihče, niti gospod Steinacher niti gospod Haderlap niti gospod Tischler ne bodo pretregali neločljivih vezi, ki družijo naše ljudstvo z vsem slovenskim narodom in z matično republiko Slovenijo, ki je takšna in prav takšna, kot si jo slovensko ljudstvo želi, in to vkljub jezi raznih velikih in malih. Vkljub jezi Stalina in podobnih na zapadu, in vkljub jezi raznih Tischlerjev, Murijev, Vinkov Zwitterov ali Babnikov. Mi smo in ostanemo del tega našega slovenskega ljudstva, ki živi na naši zemlji, saj drugega slovenskega ljudstva ni.

Krščanski demokrati pa naj gredo naprej po svojih poteh. Iz naše narodne skupnosti so se sami izobčili. To je dejstvo, vse drugo je njihova stvar. Ali bodo strohnili kot gnila veja, ki je odpadla od debla, ali pa bodo šli po poti, ki jo v duhu vindišarstva želi njihov šef na Miklavčevem. Velike škode tako ali tako ne bo.

Kominformovsko izseljevanje

Ministrskemu predsedniku ČSR Zapotockemu je pred nekaj dnevi mimogrede ušlo priznanje, da češkoslovaška vlada seli na tisoče „neproduktivnih“ oseb (gre v prvi vrsti za stare ljudi, ki so vse življenje delali, zdaj pa so za delo že nesposobni) iz mest v obmejne poljske in madžarske vasi.

Te prisilne selitve trajajo že dobrih šest mesecev in je bilo doslej preseljenih že okrog 18.000 družin, zlasti nekdanjih uradnih oseb, manjših posestnikov in funkcionarjev republike vlade iz leta 1948. Večini deportirancev gre do oblasti tako „na roko“, da jim kakšna dva tedna pred odhodom iz mest pošljejo ime na dveh ali treh vasi, kamor se „blagovoljivo“ preselijo.

To izseljevanje na Češkem nikakor ni slučajen in osamljen pojav. Sličnih stvari smo že lani in predlanskim prav mnogo slišali iz drugih moskovsko-satelitskih držav, zlasti iz Madžarske, ki jo nam avstrijski kominformisti vedno najrajši prikazujejo kot „vzoren primer“, kako bi lahko bilo v Avstriji, ko bi oni bili na vladi. Torej — s tem prikrito priznavajo svoj dejanski program, program izseljevanja „nezaželenih“ ljudi.

Koroški Slovenci vemo iz nacističnih časov, kaj se pravi biti „nezaželen“ in izseljen in bi to nujno ponovno morali zvedeti, ko bi nastopili vladavino Maier Kaibitschu sorodni izseljevalci na čelu in v kominformovskem ozadiju v plašč lepih fraz zavite tako imenovane Ljudske opozicije. Kajti, direktiva za izseljevanje na Češkem in direktive za delovanje in rovarjenje LO v Avstriji prihajajo iz ene in iste Moskve. Zaradi tega glasuje vsak, ki voli LO, za ponovno izseljevanje, to pa prav v isti meri, kot da bi volil naciste.

Vsepovsod obsojajo strankarstvo

Objavljamo nebitveno skrajšano pismo, ki je bilo poslano našemu uredništvu in uredništvu Tednika-Kronike. Prav tako objavljamo dvoje pisem, ki sta jih, kakor je razvidno iz naslovov, sprejela Narodni svet in Demokratična fronta.

Uredništvu Vestnika in Tednika

Z veseljem smo vzeli na znanje, da se trudijo poštrevolni ljudje, da bi šli vsi koroški Slovenci voliti skupno listo. Sedaj pa izgleda, da se nekateri bojijo izgubiti na prestižu (časti) četudi v prid enotnosti, ker sicer bi danes že imeli dejansko skupno listo. Saj ni potrebno, da bi morali biti na listi ravno funkcionarji te ali one stranke kot prvi. Mi na podeželju, čutimo najbolj pritisk narodnih nasprotnikov, smo manj zainteresirani na lepih frazah. Nas ne zanimajo nazivi kot fronta ali demokratična stranka, saj to mora biti itak vsaka volilna skupina, mi hočemo moč, kateri bodo zastopali le interese našega ljudstva na Koroškem, bodisi kmetov, obrtnikov ali delavcev. Logično se pa mora upoštevati to, da smo mi del matičnega naroda in da smo brez povezave kot letalo brez letališča.

Zahteve vseh Slovencev so gotovo enotne. Mi zahtevamo dejansko enakopravnost v kulturnem in gospodarskem oziru. Naše ozemlje se ne sme več gospodarsko zapostavljati. Dvojezični napisi morajo biti dokaz, da nas pripozna Avstrija kot enakopravne tudi na zunaj. Mi moramo naše pravice terjati le kot Korošci in zato želimo le koroško stranko, ki bo nam omogočila, da dobimo tudi mi zopet zastopstvo v deželnem zboru, da bomo informirani, kaj se tam dela z od nas plačanim davkom.

Zato naj bo ime volilne skupine „Koroška stranka“, naš bivši deželni poslanec in izseljenec Janko Ogris pa nosilec liste. Ta človek je takšen, kot si ga želimo vsi kristjani. Drugo mesto sliši enako nepristransko Jakob Reichman-Jesenjku.

Ob koncu se upam v imenu vseh Korošcev, ki govorijo še slovensko, zahtevati, da se morajo interesi naroda postaviti pred interese strankarskih naziranj.

France Rutar, l. r.

*

Logaves, dne 12. I. 1953

Za vodstvo Narodnega sveta koroških Slovencev in vodstvu Demokratične fronte

Kakor vse kaže, je bilo vse posredovanje za zblizanje obeh Vaših skupin neuspešno. Pri nas skoraj vsi volivci to zelo obsojajo, ter za volitve ne kažejo nobenega zanimanja, ker vidijo v razdoru neuspeh. Nekateri radi tega sploh k volitvi ne pojdejo, drugi pa nameravajo voliti nam nasprotno stranko.

Prosim Vas, zblizajte se vsaj za volitve ob dvanajsti uri, da tako uvidemo vsaj največjemu porazu. V nadi, da to pri količkaj dobri volji obeh skupin pojde, se beležim z velespoštovanjem

Mat. Rainer, l. r.

*

Predsedstvom Narodnega sveta koroških Slovencev in Demokratične fronte delovnega ljudstva.

V skrbi, kako bomo koroški Slovenci šli na volitve 22. II. t. l., si štejemo kot izvoljeni slovenski predstavniki naših občin za svojo narodno dolžnost, da se obrnemo na Vaše vodstvo s prošnjo, da se naj stori vse, da bi mi šli skupno na volitve. Naj ne bi ena stranka drugi diktirala in vsiljevala svoje naziranje. Mi mislimo, da je v interesu nas vseh to, da ne gledamo na svojo številčno moč, ampak na potrebo in koristi našega ljudstva na Koroškem. Velika večina naših volivcev je za skupnost in le malo je takih, ki odklanjajo sporazum v svojem ozkem, v neki meri strankarskem naziranju, meneč, da mora pri skupnem nastopu edino njih mnenje obveljati. Če se hoče zajeti vse koroške Slovence, potem je pač potreben sporazum obeh skupin. Ne igrate se z usodo naroda, preveč je to naše ljudstvo ogroženo od drugih pa naj bo še svoj lastni grobokop, radi trmastih naziranj par ljudi.

Podpisani opozarjamo samo na lepi uspeh volitev v kmetijsko zbornico, kjer se je jasno pokazalo,

kako naši volivci želijo enoten in skupen nastop. Prosimo in rotimo Vas, da se ozirate na naše želje, ker naš uspeh je ja odvisen od vseh naših volivcev in ne od par ljudi v vodstvu.

Vso voljo za delo za narod nam ubijate z Vašimi medsebojnimi strankarskimi prepri in naziranj.

Zedinite se torej obe skupini in podprli Vas bomo z veseljem. Enostransko nastopanje pa nama pomena, ker je brezuspešno in tako postopanje odklanjamo.

Pozdravljamo Vas!

Bilčovs, 14. I. 1953

Pav. Krušič
Rupert Gasser
Boštjančič Josef
Franc Krušič
Andrej Krušič

Boštjančič Adalbert
Einspieler Janez
Župan
Safran Franc
Josef Reichman
J. Ogris

Vsa tri pisma so bila napisana potem, ko je Narodni svet že sklenil in v Tedniku razglasil, da gre pod svojo strankarsko firmo KDS na volitve. Iz tega sledi, da podpisniki odklanjajo to enostransko postopanje Narodnega sveta in da ga obsojajo, ker mu je ozko strankarstvo in svetovno nazorno razdvajanje bolj pri srcu kakor pa potrebe narodne celote. Podpisniki so upravičeno ogorčeni nad trmo in častihlepnostjo par ljudi v najožjem vodstvu Narodnega sveta, ki so brez ozira na predloge Demokratične fronte in tudi brez ozira na prizadevanje posredovalne skupine g. Jake Reichmana odklonili vsak sporazum za volitve. V pismih je izraženo pravilno demokratično gledanje, da je diktiranje in sklicevanje na številčno večino škodljivo kadar gre za obrambo skupnih potreb in koristi našega ljudstva.

Od gornjih treh pisem jih je Tednik dvoje sploh zamočal, ob objavi tretjega pa se skuša z zavijanjem resnice otestiti odgovornosti za posledice njegovega zavestnega igračkanja z usodo naroda. Sledečih dejstev pa ni mogoče spraviti s sveta: DF je opozorila NS na potrebo skupnega volilnega nastopa Slovencev na nestrankarski podlagi. Pismeno mu je predlagala brez vsakega vsiljevanja ali diktiranja — ime (Lista slovenske skupnosti) in dva kandidata (Janka Ogrisa in Florijana Lapuša) za volilno skupnost. Narodni svet o teh predlogih ni hotel razpravljati in na nje še do danes ni odgovoril. V interesu skupnosti je DF pristala na predloge posredovalne skupine g. Reichmana, ki so predvidevali „Slovensko listo“ kot ime volilne skupnosti ter dipl. trg. Janka Uranka in Janka Ogrisa kot kandidata. Narodni svet je tudi ta predlog posredovalne skupine kratkoma odklonil. To so dejstva. Slovenska javnost ve, da je DF slej ko prej pripravljena za nestrankarski skupni volilni nastop Slovencev, ker se zaveda, da bi Slovenci samo na ta način mogli doseči svoje zastopstvo v deželnem zboru. Prav to pa hoče Narodni svet s svojo KDS preprečiti, vsled česar odklanja vsak sporazum. Zato Slovenci upravičeno vsepovsod ostro obsojajo strankarstvo Narodnega sveta in njegove KDS.

Vprašujemo: S kom in zakaj se je g. dr. Tischler sestal dne 13. marca 1949 v Badgasteinu?

Slovenska javnost čaka tudi na ta odgovor!

PO ŠIRNEM SVETU

Teheran. — Perzijski parlament je te dni sprejel zakon, s katerim so podaljšana za leto dni posebna pooblastila predsednika vlade Mosadika. Za ta zakon je glasovalo 59 poslancev, dva poslance sta glasovala proti, pet pa se jih je vzdržalo glasovanja.

Bruselj. — Belgijska vlada je sklenila predložiti načrt pogodbe o ustanovitvi evropske obrambne skupnosti parlamentu v ratifikacijo. Stališče državnega sveta glede tega je odklonilno, to pa ne more vplivati na stališče vlade in parlamenta.

Peking. — Agencija Nova Kitajska poroča, da je centralna kitajska vlada sklenila razpisati volitve za krajevne organe oblasti in oblastne organe. Na temelju teh volitev bodo pozneje sklicali vselitajski ljudski kongres, ki naj bi sprejel novo ustavo in petletni plan ter izvolil novo centralno vlado.

Avstrijski Židje so Ljudski opoziciji obrnili hrbet

Avstrijska židovska organizacija „Židovska enotnost“ je pretregala svoje zveze s KP Avstrije, ki je prvotna bila pristopila k volilni koaliciji, ki jo je organizirala KP Avstrije za parlamentarne volitve februarja meseca. Organizacija „Židovska enotnost“ je objavila brošuro, v kateri piše, da glasuje sleherni, ki glasuje za informbirojce, za krvnike Židov in da se sedanje sovjetske metode ne razlikujejo od nacističnih.

Predsednik francoske vlade bo obiskal London

Zastopnik britanskega zunanjega ministrstva je izjavil, da še ni določeno, kdaj bo predsednik francoske vlade Rene Mayer prišel na obisk v London.

Zastopnik ministrstva je izjavil, da je britanska vlada zadovoljna s pričo odločitve predsednika francoske vlade Mayerja, da bo obiskal britansko prestolnico. Pričakujejo, da bodo Mayerja spremljali zunanji minister Bidault, finančni minister in minister za gospodarstvo.

Udeležencem športnih tekem v Črni

Smučarje-tekmovalce, ki so se prijavili k sodelovanju pri športnih prireditvah v Črni v Meziški dolini, obveščamo, da je odhod določen na soboto, dne 31. januarja 1953, s tranzitnim vlakom, ki vozi iz Celovca ob 11.12 uri dopoldne.

Smučarji, ki vstopijo v Celovcu naj prispejo pravočasno do odhoda vlaka, ostali iz Podjune pa se naj pridružijo na postajah od Celovca do Pliberka.

Slovenska fizikturna zveza

Prosvetni vestnik

Veja živi iz debla in korenin

Komaj smo brali, da se je ustanovila „Centralna krščanska prosveta“, že se je zgodilo, kar smo do sedaj skušali na vsak način preprečiti: da bi se vnašala svetovno nazorna borba tudi v naše prosvetne vrste. Toda to ni vse. Hkrati ko v mastnem proglasu izražajo željo, da bi vsaj v teh razburkanih predvolilnih dneh „v javnosti ostala neokrnjena slovenski ugled in slovenska čast“, obliivajo — nikakor ne v skladu s krščanskim ljubeznijo — z blatom vse neomajne prosvetaše, ki so po tej vojni takoj zgrabili spet za prosvetno delo in v tem delu vztrajali, ne glede na vetrnjake, ki so najprej neiskreno pozdravili Narodnoosvobodilno borbo, potem pa, čim za zeleno mizo le niso tako odločali, kakor so prvotno v strahu pričakovali, se takoj spet pokazali v svoji pravi luči. Preveč dobro so nam prosvetašem znani vetrnjaški demagoški govori g. dr. Vinka Zwitterja, ki se je navduševal za vse po vrsti: za Dolfussa in Schuschnigga, nato za velikega Führerja in kmalu za tem za še večjega Stalina. Danes je spet našel nazaj k pristnim svojim frazam, ki

so izraz najbolj nazadnjaške miselnosti, ko nam govori o lepoti domačega jopiča pred frakom, rdeče rute in belega ošpeta pred lakiranimi čevljički in modernim klobukom, ko kvasi o naših junakih, ki naj nadomestijo filmske in radio-zvezdnike in še o primerjavi Miklovo Gale in Lejle Negre. V svojem mračnjastvu gre celo tako daleč, da se navdušuje za krajec črnega kruha pred belo žemljo... in to, le to naj bi bil naš slovenski svet!

Ob tem se ne smemo več čuditi, zakaj je naše prosvetno življenje moralo marsikod zamreti, da ga je tako težko spet poživiti. Naši delavni prosvetaši brez izjeme prav v tej miselnosti gledajo vzroke žalostnega stanja po desetletja dolgem trudu za kulturno-prosvetni dvig našega človeka. Ali ob tej miselnosti marsikateri naš mladi človek ni bil celo prisiljen, da je zapustil naše narodne vrste?

Vsa čast rdeči ruti in belemu ošpetu, vsa hvaležnost domačemu kruhu, toda vsak zdravi človek, tudi naš, je od nekdanj želel rajši bel kruh in stremel za tem, da bi se tudi v čedni

obleki in modernem klobuku lahko enakopravno kretal v človeški družbi. Le tisti, ki so sami hoteli uživati ugodnosti in udobnosti življenja, so se borili proti slehernemu, ki je zapisal na svojo zastavo borbo za lepše življenje! Le tisti so se borili proti socialnim prizadevanjem, ki drugim niso privoščili svojega belega kruha! Ne borba proti filmu in radio-zvezdnikom, temveč borba za to, da bomo v filmu videli našo Miklovo Zalo namesto Lejle Negre in naše junake-zvezdnike namesto tujih filmskih zvezdnikov; ne borba proti elektriki in radiu, temveč luč in radio v vsako našo hišo in čim več našega udejstvovanja v radiu; ne samo skorjica črnega kruha, temveč po možnosti dovolj belega kruha! To so osnove za dvig naše prosvete ob hvaležnem priznavanju vseh vrednot, ki smo jih prejeli iz preteklosti in ki nas obvezujejo.

Naj bo jasno povedano: Brez zadržka se priznavamo k stvaritvam naših prednikov in začetnikov Janeza Evangelista Kreka, Mateja Razuma, župnika Sekola in borca Poljanca, pa še Cirila Kanduta in k dolgi vrsti drugih, katerih delo se sklada s skupnim kulturnim razvojem našega naroda. Prav zato se pa priznavamo tudi k Cankarju, Finžgarju, Župančiču in današnjemu slovenskemu kulturnemu ustvarjanju,

zavedajoč se, da veja usahne, ako ne živi iz debla in korenin. Debla za našo kulturno rast pa je narodna celota in korenine so v središču — v kulturni Ljubljani! Kdor to zanika, je nasprotnik slovenske kulture, pa naj govori v še tako visokih besedah o kulturi. Zato nam prosvetašem, ki smo ostali tudi po drugi svetovni vojni zvesti stoletni slovenski kulturi, nič ni treba zardeti zaradi nezvestobe kulturnim tradicijam, temveč bi se morali prav tisti zavedati nizkosti svojega početja, ki hočejo danes pod krinko vere, v resnici pa v službi narodnih nasprotnikov odtrgati našo koroško narodno vejo od debla, to se pravi odtujiti nas koroške Slovence narodni celoti! Krščanstvo končno ni v frazah, temveč v dejanju. Šele lani smo doživeli, da je „krščanski“ prosvetni referent v osebnem življenju umazano zlorabljal mladoletna dekleta, v javnosti pa govoril visoke fraze o krščanski prosveti! Kaj ko bi pisci visokodonečih fraz v „Tedniku-kroniki“ raje najprej pometal pred svojim lastnim pragom in potem šele blatili svoje „nekrščanske“ rojake? Menda bi jih potem ob tej strašni nezvestobi ne le krščanskim temveč naravnim občečloveškim načelom le oblila rdečica in bi se zavedali nizkosti svojega početja pod krinko vere in demokracije!

IVAN TRINKO-ZAMEJSKI:

Farizej

Zamišljen v se, na ramo sklanja glavo,
pobožno vzdihla in oči kroti;
Bogu na čast in slavo
za svetim poslom pod oknom hiti.
Poznam te, ptica, podla kukavica:
Stotisoč rožnih vencev, svetih maš,
in litanij in očenašev vročih,
solza ne zbrise do neba vpijočih,
za koje dobro znaš!

Poznam te, da; le dobro me poglej.
Čemu hitiš? Oh, ni zamude, stoj!
In mene se ne boj,
Kaznuje Bog na nebi
in ne prisvajam sebi
vladarske te pravice;
samo ti pljuvam v bogoljubno lice,
a zraven pravim: fej,
ostudni farizej!

IVAN TRINKO-ZAMEJSKI:

Slovenem

Pozdravljam vas, o narodna zaveza
boriteljev, vas male domovine
nevstrašne hčerke in jeklene sine!

Kot vihra gromonosna
nasprotujočih sil divja vam jeza
nad bistrimi glavami;
a trdna in ponosna
pokonec vam stoji pri glavi glava.
Nevidna, vsemogoča moč, nad vami
plujoč, vas brani, ker je pravda prava,
je sveta pravda vaša.
Zaman nad vas se silni vrag vznášal!
Za šibke, za pravico
v pomoč steguje Bog svojo desnico;
spričuje velikan Goljat davni
in mali vam pastirček David slavni.

Čemu, čemu vaš hrup in divja sila,
oj severni in južni naši vrage?
Vsa vaša moč zdrobila
se vendar bo ob mali,
pa nepremični skali;
in rodoljubje nevkročeno, sveto,
s katerim vsako je srce vneto,
naposled vendar zmaga
z nebeško pomočjo za vragom vraga.

Oh, daj, zasijaj svit nam zore bajne,
vstani, sonce zmage nam sijajne!
Prikaži skoraj žarko nam se lice
pogažene pravice!

Ah, do nebes vesela
čez plan in gore po Slovenji širni
slovesna pesem gromko bo donela;
in lavorja in cvetja nedostane,
da vse ovenča rodoljube vzorne,
ki v dnevih borbe srečno dokončane
duha moči neumorne
so domovini mili
z oduševljenjem vročim posvetili!

A kaj iz vas, a kaj tedaj pa bode,
nesrečne podle, klete kukavice,
ve, ve, na pol dušice,
ki zapustivši brate,
in narodnost in krilo majke Slave,
zastavo svojo ste boječ izdali,
iz tabora zbežali
nepravdi ste vклонili grešne glave,
ker v času bed in boja
iskali ste sramotnega pokoja,
in pred ošabno vražjih tujcev silo
vas svoje rodne majke sram je bilo?

Oj zore v mrak zasmeh, pomilovanje
grenilo vam življenje bo vsakdanje.
Kot sramni vam pečat, ki ga pravica
zločinom vžiga, stal vam bo na čelu,
zaslužen si po delu,
napis krvavo svetel: iz d a j e a !
Ter skrivno in očito
zbrisavali in praskali srdito
zaman dotlej ga boste,
dokler v temine goste
ne bo vas pogoltnila
s prekletstvom vam obsipana gomila!

IVAN TRINKO:

PAGLAVCI

Mlada gospodinja se trudi okoli ognja, da bi pripravila družini južino, katero jim mora potem še nesti v nekoliko oddaljeno polje, da ne bodo po nepotrebnem s hojo zamujali dela. Trudila se je in jezila; mudilo se je, kajti pol-dan ni bil daleč, a ogenj ni hotel goreti. Suha drva so bila pošla že zjutraj; kar je še dobila na dvorišču, je bilo malo in še to na pol si-rovo.

„Oh, ta nerodnost nerodna naših mož! Koli-kokrat sem jim ukazala drva pripraviti in jih zanesti domov! S čim bom kuhala? In če ne bo južina ob uri, bodo še godrnjali!“ Tako je tožila in začela že stotič pihati, da bi živeje gorelo; pa je bilo več kadiža nego plamena.

„No, naj pa čakajo. Prav jim bo!“ Šla je na dvorišče iskat, če bi dobila kaj boljšega.

„Ah, moj Bog! Vse polno drv po zaraščenih senožetih, jaz pa ne morem poštenega ogaja zanetiti! Čakaj, jim že povem, kar jim gre, zanikrežem!“

Medtem je šumno pripodil domov čredico ovac živahen paglavček, star kakih deset let. „Mama, lačen sem. Ali ste skuhali?“ je vprašal, ko je ovce spravil v hlev.

„Da, pravo! Kako bom skuhala, ko ni drv! Beži, išči tam okoli hleva, če dobiš kaj suhega, da bo kmalu.“

Deček steče in res, precej prinese naročje

dobrega drobiža, ki je zadostovalo za enkrat. Ni trajalo dolgo in skromna južina je bila gotova.

„Pavlek! Snej in potem pojdeš v Lesičje po drva. Naberi lepo butaro suhah in hitro prinesi. Ne ustavljaš se po poti. Slišiš? Niti večerje ne bom mogla skuhati, ako se takoj ne vrneš.“

„Da, mama, naberem; pa že pridem ko pridem, saj veste, da je daleč.“

„Pazi, bo šiba pela, če te ne bo do štirih. Pomni! Potem boš moral še v polje, da boš pomagal kaj prinesiti.“

Deček je hlastno snedel svoj del. Gospodinja je pripravila za druge in nesla v polje.

„Veš, kaj sem ti ukazala?“ je rekla grede. „Bog varuj, če boš zamujal; jih dobiš svoj del... Preden greš, lepo zapri hišna vrata, da ne pride pes. Slišiš!“

In se je oddaljila.

Dečko pa je šel po vasi iskat tovarišev.

Sonce se je bilo med tem sklonilo že precej k zatonu in drv seveda še ni bilo. Stoprav sedaj so se resno zmenili za nje. Vrgli so se v gozd, posekli, polomili in pobrali v naglici, kar jim je prišlo pod roke, dobro in slabo. Napravili so si butare, jih zadeli in se pobrali domov. Že gori visoko pod vasjo so zaslišali

Jakca, ki je pel. Nekje je bil ukradel par lese-nih polen in jih nesel namesto drv; zdaj je počival na običajnem počivalu.

„Čakaj, ga bomo!“ pravi Miha.

„Da, čakal te bo!“ odgovori Vanček.

„Če hočeta, grem okoli, da ga prehitim; vi-dva pa prideta počasi po poti; ujamemo ga v sredo.“

„Da, tako neumen je! Uteče po polju in drl se bo kot sraka, da bodo ljudje slišali in potem zve ves svet, kaj je bilo.“

„No, ga pustimo, namažemo ga o priliki.“ In tako so šli naprej, a Jakec urno pred njimi, ko jih je zaslišal. Prišli so domov o mraku.

„Ah, ti grdina, grdina! Kod hodiš toliko časa?“ je zavpila mati nad Pavlekom, ko je prišel domov in vrgel butaro. „Kod si se ves popoldan potepal, a? Kaj ti nisem rekla, da mi prinesi drva o pravem času, da bo večerja, a?“

„Saj sem hitel, pa nisem mogel tako hitro!“

„Molči! Kaj boš lagal? Trikrat bi jih lahko prinesel in časa bi bilo ostalo.“

Ko se ji je približal, je zagledala, da ima na čelu rano, ki mu je še krvavela.

„Kaj si si naredil na čelu? Ali ste se topli? Moj Bog! Kaj bo iz tebe?“

„Saj se nisem.“

„Kaj pa je to?“

„Udaril sem se, ko sem drva bral...“

„Ni se udaril, ne!“ se je izza ogla oglasil Jakec, „igrali so se za denar in se topli; in mene so topli. Le dajte mu!“

„Saj si tudi ti in ti si me s kamenom...“ se je izvil Pavleku iz ust.

„Ah, tako? Ah, tako? Grdina! Na!“ in ga je lopnila po hrbtu, da se je daleč slišalo. „Se lagal mi boš! Igravec boš! Lažnik in igravec! Moj Bog!“

Popadla je šiba in ga začela tepsti.

Pavlek je udaril v glasen jok, a izza ogla se mu je Jakec rogal in oponašal.

Potem so se vsi skupaj izgubili. Pavlek z materjo v hišo, Jakec pa gledat, kaj se godi ostalima dvema. Njemu se ni nič posebnega zgodilo, ker se doma niso brigali zanj.

Taki so paglavci brez učila.

(Odlomek iz črtice „Paglavski popoldan“)

Ivan Trinko-Zamejski

devetdesetletnik

Jutri bo obhajal v Beneški Sloveniji svojo devetdesetletnico msgr. prof. Ivan Trinko-Zamejski, s katerim je živo združena usoda najzapadnejših obronkov slovenske zemlje. Vse svoje življenje in vse svoje sile je posvetil svoji domovini, bil in ostal je zvest sin svojega naroda ter mu stal kot pravi ljudski duhovnik vedno in povsod dosledno ob strani. Kot umetnik je opeval svoje ljudstvo v vezani in prosti besedi, pisal o njem v domačem in tujem jeziku, branil njegove pravice do golega življenja. Poleg tega je Trinko ustvarjal na znanstveni, zgodovinski in umetnostni njeni in s svojim neumornim delom priboril našim bratom v Benečiji priznanje in spoštovanje tudi med prebivalci druge narodnosti. Bil je pravi klicar trpljenja in zapostavljanja beneških Slovencev in sta njegov zglede in njegova beseda v dneh osvobodilne borbe na skrajnem zapadnem robu slovenskega ozemlja bodrila rojake in borce, naj vztrajajo tudi v najtežjih razmerah.

Skupaj z vsemi zamejskimi Slovenci se tudi mi na Koroškem s spoštovanjem spominjamo jubilarja, velikega sina slovenskega naroda, ki je na skrajnem zapadu slovenske zemlje dvigal in očeval slovensko kulturo, slovensko umetnost in slovensko samozavest.

Janez Trdina:

VELIKANI

Podgorec je šel polhe lovit. Prenočišče si je poiskal vrh Gorjancev, iz torbe je vzel večerjo in ko je odvečerjal, se je ulegel in zaspal. Ni dolgo spal, kar ga prebude debeli glasovi neznanih mož. Čudni glasovi so bobneli, kakor če trkaš na prazen sod. Može so bili vsi štirje enake velikosti kakor najvišje smreke. Svetil je mesec in tako se je moglo vse videti, kakovi so in kaj delajo. Velikani sedejo na trato in vele: „Kamenčkajmo se, da se zabavamo!“ Pobrali so mlinske kamne in se z njimi kamenčkali. Naveličavši se igre, vele: „Napolnimo si pipe in kadimo!“ Iz žepov privlečejo pipe, velike za zeljno kad, in jih napolnijo s tobakom.

Zdaj se pa domislijo ognja. Eden pravi: „Sklatimo si ga z neba!“ Velikani skočijo na noge in začno metati proti nebu mlinske kamne. Vsak si sklata zvezdo. Z zvezdami si prižgo tobak in zdajci zapuhajo z dimom vse Gorjance, kakor da bi jih pokrili črn oblak. Ko pokade, pravi eden: „Čas je, da si pripravimo večerjo.“ Velikani se dvignejo in skočijo v globok prepada. Iz prepada privale štiri sode vina. Vsak sod je jemal deset veder, še rajši kak bokal več. Iz prepada si priženo tudi svojo večerjo — čredo srditih volkov. Volkov je bilo osem in dvajset, na vsakega sedem. Velikani naredo velik ogenj, nataknejo volkove na velike ražnje in jih peko. Ob enem so pa tulili nekako pesem, kakor da se razleza grom in poskakovali so okrog ognja, da se je kar zemlja tresla.

Podgorec, ki je te sramote gledal in poslušal, je priporočil svojo dušo Bogu in vsem svetnikom v neskončnem strahu, da ga pošasti ne bi zavohale in dejale na raženj morda tudi njega. Stisnil se je v klobčič kakor jež in se drznil komaj dihati. Poleg njega je stala čutara vina, ki jo je bil s seboj prinesel. Podgorec se domisli, da daje vino srčnost, in začne vleči.

Brž se je preveril, da je v takih zadregah vino res najboljši tolažnik in pomočnik. Bokal ga je bil zvrnil že na večerjo. Ali taka malenkost Podgorca ne ojunači; zato se je velikanov še vedno bal in se tresel pred njimi. Drugi obilni požirek pa mu je srce tako pridvignil in razvnel, da bi se šel metat s samim peklenškim rogatcem, kaj ne s takimi nerodnimi rogovilami, kakor so bili velikani. Zdeli se mu niso nič več tako grozoviti kakor od konca; jel se je skoraj sramovati, da se jih je bil ustrašil. Predrzno jim je grozil za grmom s pestjo in jim kazal osle.

Ko so pa volkove spekli in se vsedli k večerji, je zagodrnjal skoro naglas: „Vidi se pač, da ste zarobljeni hribovci, ki me še na volčjo pečenko ne povabite.“

Velikani so volkove raztrgali in pohrustali, težke založke pa so namakali z ogromnimi požirki vina. Ali njih vino je moralo biti precej cvičkasto, kajti držali so se strašno kislo in čemerno.

Eden njih veli: „Bratci, treba bo udariti zopet v kak hram in si napolniti posodo s sladko človeško kapljico. Te naše čobrde sem tako sit, da sam ne vem, kaj bi dal tistemu, ki bi mi prinesel par dobrih požirkov starega šentjernežana.“

Podgorec, to začuvši, plane kvišku, ponudi velikani čutaro in veli: „Bokal ga je še notri. Daj ga izpiti! Bog ti ga blagoslovi!“

Komaj pa je izpustil božje ime, se je zaslišal udar kakor da je kje blizu tresčilo. Tisti hip je ugasnil tudi ogenj, pri katerem so velikani sedeli, in vse obližje je pokrili najgostejši dim, da se dolgo časa ni moglo nič razločiti. Ko se je pa dim zopet razkadil in razšel, ni videl Podgorec nikjer več ne mlinskih kamnov ne žerjavice ne ražnje in vinskih sodov, pa tudi velikanov ne. Noč in gora jih je dala, noč in gora jih je vzela.

OTON ŽUPANČIČ:

Iz osamelosti

Sneg leži po njivah in po tratih,
megle pobočja mi zaslanjajo,
prezeble ptice se preganjajo
brez petja po grmeh v plahotnih jatah.

Sanjalo se mi je o beli roži
z opojnim duhom, ki vse rane leči,
prelepi, da bi upal ponji seči,
le hrepenenje proti njih se proži.

Me čutiš, daljna? Iz samote svoje
trepeče srce k tebi noč in dan;
ne vidiš res, od česa sem bolan,
in da od tebe le mi duša poje?

Pred oknom se je rahlo stresla veja;
ne vidim ga, a vem, da ptič jo ziblje:
zapel je — niso prekopneli hriboje?
Ni izgnila megla, snega odeja?

JOŽE ŠMIT:

Mostovi

Raztrgali so svet na sto svetov,
razdrli nad prepadi most in brv,
prerezali med srca nit in vrv,
duha razbili v tisoče duhov.

Čez vse veselje je nemir že vel,
mi pa krvi utripe smo prešteli
in skozi dim, čez grobe in pepel
svobodi smo naproti pohiteli.

Povsod se je polegel zdaj vihar,
in ko obrisal si je kri z roke,
po mavrici je mero vzel zidar.

In že mostovi silni se grače:
nad brezni zemlje, rešene prevar,
zvezali s srcem bomo spet srce.

JUŠ KOZAK:

Strašno zasliševanje

Okoli dveh so potrkali. Frenk je spal tisto noč v hlevu v svislih. Barbka ni hotela odpreti. S puškinimi kopiti so razbili kljuko in vdrli v vežo. Ko se je Barbka dvignila, so že odletela vrata, na pragu je stal Štihov kaplan v uniformi, izza hrbta sta gledala v sobo dva divja obraza. Kje imaš Frenka, je kričal kaplan. V hiši ga ni, je odgovorila Barbka... Ne laži! Kam si skrila svinjo? Nisem ga nikamor skrila, je odgovarjala. Prikrila je, da se vsa trese, če bi ga odkrili, Štihov je zapovedal enemu, da naj straži pred vrati, z drugim je odšel. Ozrla se je v temno okno. Okoli hiše so se bliskali prameni žepnih baterij. Čulo se je, kako se pogovarjajo. Nobenega upanja ni, da bi prišel kdo na pomoč. Tudi če bi kdo slišal, si ne upa blizu. Od spodaj se je čul slaboten krik. Barbka je pomislila. — Prebudili so mater. — Drgetala je po vsem telesu in vlekla za uho. Razbijali so v drvarnici. Odprli so vrata v hlev. Zdaj zdaj, je pomislila Barbka.

Prameni so segli preko okna. Nekdo je svetil na streho, v drevesa.

Tedaj so glasovi utihnili. Izpred hleva se je čulo neko prerivanje, vrata v vežo so se odprla, trdi koraki so zagrmeli v vežo. „Naj pride dol,“ je pozval nekdo stražo. Fant, ki ga Barbka ni poznala, je potegnil Barbko po stopnicah. „Prižgi luči!“ so ji ukazali.

„Ali je Frenk, ali ni?“ se je režal Štihov. Barbka je molčala in gledala v Frenka, ki je stal med njimi ves krvav po čelu in desnem licu. Z baterijo so mu svetili v oči.

„Nas vidiš? Nas vidiš?“ so ga zasmehovali. „Nobena slepota ti ne pomaga, da bi nas ne videl,“ se je režal Štihov.

Frenk je stal molče, utripale so mu veke. „Še staro pripelji,“ je ukazal Štihov. Iz izbe so privlekli mater, ki se je od strahu skoraj zgrudila.

„Ali je, ali ni?“ „Jezus, Frenk, kaj si jim storil?“ je zaihtela starka.

„To že mi vemo,“ se je zasmel Štihov. „Babe v izbo!“ je ukazal. Potisnili so obe v izbo. Mati se je sesedla na klop ob peči, Barbka pa je obstala sredi izbe.

„Si bil pri partizanih?“ je vprašal Štihov. „Bil,“ je odgovarjal Frenk z jasnim glasom. „Kdaj si bil?“

„Ta teden.“ „Si jim nesel pošto?“ „Sem.“

„Kdo ti je dal pošto?“ „Ne vem.“ „Svinjal Boš povedal!“ „Ne.“

„Ti bomo pomagali.“ „Pomagajte.“ „Svinja, še norčuje se. Ali veš, kdo smo mi.“

„Izdajalci. Morilci.“ Barbka je čula neke besede, kakor da je nekdo rekel: „polena“. Potem je rekel: „med prste“. Nastala je tišina. Nato: „Navij!“ Barbka je natanko razločila, da pokajo človeške kosti. Slišala je globok grgrajoči glas.

— Jezez, kosti mu lomijo. — „Hudič, navij!“ je kričal Štihov.

Poleno je padlo na tla. Nekdo se je v tišini sklonil. Nato je zahreščalo, grgranje se je čulo iz človeških prsi...

Barbki je zagomazelo po životu. „Kaj počnete, živine?“ je zakričala.

„Tiho, psica partizanska!“ je zakričal Štihov in s pištolo udaril na vrata.

„Boš povedal?“ „Ne.“

„Dobro. So prihajali k tebi?“

„So.“ „Kje se skrivajo?“ „Ne vem.“ „Dobro. Si jih ti obvestil da bomo šli v Zadvor?“

„Sem.“ „Kdo je bil s tabo?“ „Nobeden.“ „Lažeš.“

„In če.“ „Kdo iz vasi daje živila?“ „Nobeden.“

„Lažeš. Ti si kazal pot vozniku.“ „Sem.“

„Kdo je vozil?“ „Ne poznam.“ Z vso silo je udaril nekdo Frenka po licu. — „Svinja komunistična!“

„Posveti mu. Ali vidiš križanega?“ „Ne vidim.“

„Boš pokleknil pred križanim?“ „Pred tvojim ne!“

„Bomo videli. Jaka, ogenj!“ Barbka je čula, kako je nekdo zanetil ogenj. Prasketalo je. Slišalo se je, kako je železo zadelo ob kamen.

„Boš povedal potem, če si videl križanega,“ se je smejal Štihov.

„Sem pogledal! Ali vidiš križanega?“ „Ne.“

SALTYKOV-ŠČEDRIN:

Povest o tem kako je kmet prehranil dva generala

(ODLOMEK)

Generala sta pobesila glavi. Kamor koli sta obrnila pogled, vse je govorilo o jedi. Njune lastne misli so se zarotile proti njima, kajti lahko sta si še tako prizadevala, da bi odgnala predstavo o biftekah, te predstave so si s silo utirale pot.

Mahoma pa je generala, ki je bil nekoč učitelj lepomisja, obsijal navdih...

„A kaj pravite, vaša prevzvišenost,“ je rekel veselo, „ko bi si našla kmeta?“

„Kako to mislite... kmeta?“ „Na, da, preprostega kmeta... kakršni so pač navadno kmetje! Ta bi nama brž prinesel žemelj pa nalovil leščark in rib!“

„Hm... kmeta... samo kje naj ga vzameva, tega kmeta, ko ga ni?“

„Kako bi ga ne bilo? Kmeta najdeš povsod, treba ga je samo poiskati! Najbrž se je kam zalezal, da bi se izognil delu!“

Ta misel je generala tako ohrabrila, da sta razvneto planila pokonci in začela iskati kmeta.

Dolgo sta brez uspeha blodila po otoku, naposled pa ju je ostri duh po črnem kruhu in po kislih ovčjih kožah spravil na sled. Pod drevesom je spal velikanski kmet; trebul je molel kvišku, pest si je položil pod glavo pa se je prav nesramno izmikal delu. Generala sta se neznansko razsrdila.

„Spiš, poležuh!“ sta planila nadenj, „Še zmeniš se ne, da tu dva generala že drugi dan umirata od gladi! Zdaj pa marš takoj na delo!“

Kmet je vstal in videl, da sta generala stroga. Hotel jo je pobrisati, toda generala sta se ga takoj oprijela, da sta odrevenela.

Tedaj se je pred njima lotil dela. Najpoprej je splezal na drevo in nabral vsakemu generalu po deset najbolj zrelih jabolk,

zase pa je vzel eno samo, kisko. Potem je začel brskati po zemlji in je nakopal krompirja; potem je vzel dva kosa lesa in ju drgnil drugega ob drugega, da je napravil ogenj. Nato je iz svojih las spletel zanko in ujel leščarko. Naposled je zakuril in napekel tako raznovrstnih jedi, da je generaloma celo prišlo na misel: ali ne bi dala košček tudi lenuhu?

Gledala sta generala, kako se kmet trudi, in kar srce jima je poskakovalo. Pozabila sta že, da bi bila prejšnji dan skoraj umrla od lakote, in sta mislila: Viš, kako je dobro; če si general — nikjer ne boš propadel!

„Ali sta zadovoljna, gospoda generala?“ je tedaj vprašal kmet poležuh.

„Zadovoljna, dragi prijatelj, vidiva, da si prizadevaš!“ sta odvrnila generala.

„Ali bi si smel zdaj odpočiti?“ „Odpočij si, prijatelj, samo najprej spleti vrv.“

Kmet je takoj nabral divje konoplje, jo namočil v vodi, jo stolkel in strl — in pod večer je bila vrv spletena. S to vrvjo sta generala kmeta privezala k drevesu, da ne bi pobegnil, sama pa sta legla spat.

„Žgi.“ Strahoten krik je pretresel temo. Potem je čanje. Barbka se je pognala k vratom. Zagnala se je vanje, da so odletela.

Samo krik se ji je izvil iz prsi. Sredi veže je stal Frenk, od bolečine zverženi obraz je bil zelenkastosiv. V odprta usta mu je lila kri iz oči. Ne iz oči, iz dveh votlin. Oči so mu izžgali. Pred njim je stal Štihov s križanim v rokah.

Barbka je omahnila ob podboj. „Ga vidiš? Zdaj je videl boga.“ Frenk se je počasi sesedel.

„Pobij svinjo! S polenom.“ Barbka je videla, kako sta padla dva udarca po Frenkovi glavi. Njegovo telo se je streslo. Ni se mogla premagati. Planila je proti Štihovemu.

„Udari psico!“ je zakričal in odskočil. Top udarec je zadel Barbko na čelo. Ni se več zavedla do zore. Takrat so jo zvezali in odpeljali v Zaboršt.

(Odlomek iz knjige „Gašper Osat“)

OPOMBA: Po pripovedovanju pisca Juša Kozaka Štihov kaplan ni nihče drugi kot pa tudi pri nas na Koroškem znani kaplan Lavrih, ki se je skrival pod imenom Janežič.

V celoplatno vezano 156 strani obsegajočo knjigo „Gašper Osat“ dobite v knjigarni „Naša knjiga“ po nizki ceni 12. šil.

STENDHAL:

Prvo srečanje

Mesto Nancy, mojstrovina arhitekta Vauvana, od vseh strani obdana z utrdkami, je na Lucijana napravilo klavrn vtis. Umazanija, revščina in tesne razmere so gledale iz vsakega kota in obrazi domačinov so kazali isto podobo. Mladi Parižan, navajen gladkega obnašanja svojih dosedanjih znancev, je imel občutek, kot bi ga polili z vodo. Ozke in slabo tlakovane ceste, polne ovinkov in kotov brez izhoda, z odtočnimi jaški ob robovih, v katere je počasi curljala umazana gnojica, da se je zdelo, kot bi se vanje iztekala vsa stranišča. Konj ulanca, ki je jezdil na Lucijanovi desni, je brenil z nogo in s smrdljivo črno brozgo po vratu poškopil ubogo kljuse, ki mu ga je bil dodelil nadporočnik. Našemu junaku ni ušlo, da je ta drobni neprijetni dogodek povzročil veliko veselje njegovim vojniškim tovarišem.

Ob pogledu na režeče se obraze je Lucijana takoj minil polet domišljije.

„Ko jim jo bom zasolil s prvim pozivom na dvoboj, bo potem gotovo mir. Če bi imel pričo pri roki, bi opravil kar takoj.“

Dvignil je oči in pogled mu je obstal na mogočni hiši, ki je bila zidana z nekoliko več okusa kot vse ostale, kar jih je polk na dosedanjih poti srečal. Sredi skrbno pobeljene stene je bilo okno s spuščeno žaluzijo svetlo zelene barve.

„Le kako pridejo ti prismuknjeni deželani do tako bizarnih barvnih kombinacij?“

Ta misel ga ni hotela zapustiti niti tedaj, ko se je zavesa dvignila in je skozi okno pogledala mlada ženska svetlih las in preprostega, malce neprijaznega obraza. Tudi njo je bilo privabilo strumno korakanje vojakov.

Prihod novega polka je v podeželskem mestecu pač vedno dogodek posebne važnosti.

Za Lucijana v hipu ni bilo ne nancyjevskih hiš, ne umazane brozge in misli na dvoboj; nadporočnik in z debelimi kamni tlakovana cesta, na kateri se je spotikala mrha, ki so mu jo bili odkazali z zlobnim namenom — vse je izgnjalo izpred njegovih oči.

Lucijana je mučila želja, da bi v celoti ujel pojav mlade ženske, ki ga je opazovala na skrivnem, na pol zagrnjena z zaveso. Končno ni mogel ugotoviti dosti več kot to, da mora imeti kakih štiri in dvajset ali pet in dvajset let in da jo krasijo čudovite, nenavadno velike oči.

Le kaj je izražal čudni žar, ki je sijal iz tistih oči? Je tlel v njih ogenj posmeha ali pa strast globokega in vročega zanimanja za stvari okoli sebe? Drugi eskadron konjenice je nenadoma pognal konje, Lucijan je stisnil ostroge, ne da bi odtrgal z mlade dame svoj pogled. Tedaj je njegovemu konju zaova klecnila noga in Lucijan se je znašel na tleh kot je bil dolg in širok. Jezno se je pobral, z ročajem sablje temeljito usekal po mrhi in se pogljal v sedlo. Vse je bruhnilo v smeh in dama za zaveso se je smehljala še tedaj, ko je bil spet na konju.

„Dečko in pol je pa vendarle,“ je pripomnil stari ulanec s pristrizeno belo brado.

„Kljuse še nikoli ni nosilo takega jezdeca,“ je odvrnil drugi.

Lucijanu je šinila kri v glavo in delal se je, kot da ne sliši ničesar. Kakor hitro se je polk v vojašnici nastanil in porazmestil, je Lucijan v lahmem diru odjezdil proti poštni konjušnici.

„Ljubi moj,“ je dejal oskrbniku, „častnik sem, pa kakor vidite, brez konja. Tale mrha, ki so mi jo bili pri polku posodili samo zato, da bi se lahko z mene norčevali, me je že enkrat stresla iz sedla. Še sedaj se poznajo sledovi,“ je dodal in nejevoljno gledal blatne madeže, ki so se strdili na levem rokavu njegovega suknjiča. „Toda ne izgubljam besed: prišel sem, da mi prodaste spodobno žival, ali pa mi vsaj povejte, kje v mestu bi si jo mogel kupiti. Le čakati nikakor ne utegnem.“

(Odlomek iz romana „Lucijan Leuwen“)

Roman „Lucijan Leuwen“ dobite v knjigarni „Naša knjiga“. V polplatno vezano in 484 strani obsegajočo knjigo stane le 20 šilingov.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

Novi pridigar

Butalcem je zbolel pridigar, pa so sklenili, da si bodo tačas, dokler ne okreva, pridigali sami. Kakor je butalski berač hodil po hišnih številkah in ga je morala vsaka hiša rediti teden dni, tako naj se tudi nedeljske pridige vrste po hišnih številkah in bo vsako nedeljo drug gospodar dolžan skrbeti za pridigo.

Pa je prišla za pridigo na vrsto prva hiša, ki je bil njen gospodar takisto bolan. Zato je naročil svojemu svinjarju, da gre in mesto njega opravi to reč.

Svinjar ni obupal. Vajen je bil s prašiči se prerokati ves ljubi dan, pa je mislil, da mu bo enako lahko tudi s prižnice tekla beseda. Pokimal je poslušalcem, v dlanjo si obrisal nos in dejal: „Vi!“ in je malo počakal, da mu v glavo pride koristna misel. Pa je še enkrat dejal:

„Vi!“ in pokazal s prstom na možko plat poslušalcev. Koristna misel se ni marala pokazati od nikoder, pa je s prstom pomeril še na žensko plat in dejal: „Vi!“

Potem je molčal in požiral slino in bulil doli v cerkev.

Poslušalci so čakali, že so se pričeli muzati. Svinjar na prižnici je zajel sapo: preklicana je ta reč — svinjam lahko govorim ves dan, tukaj mi pa še tlače ne gre jezik! Iznova se je zaletel in s povzdignjenim glasom dejal: „Vi, vi, vi!“ in s prsti kazal na poslušalce.

Pa ko se je izmed poslušalcev oglasil smeh, se je raztogotil, udaril po prižnici in zagrmel: „Vi, vi, in vi vsi skupaj ste svinje, prašiči, pajčki!“ in je bil vesel, da je gladko končal pridigo.

Fran Milčinski

KOLENDAR

Sobota, 24. januar: Timotej, škof
Nedelja, 25. januar: Spreobrnjenje Pavla
Ponedeljek, 26. januar: Polikarp, škof
Torek, 27. januar: Janez Zlatousti

SPOMINSKI DNEVI

24. I. 1848 — V Kaliforniji so našli prvo zlato rudo.
25. I. 1348 — Usoden potres po slovenskih krajih — 1852 Umrli Jan Kollar, ki je deloval za zблиževanje Slovanov — 1863 Rojen v Trčmunu v Slovenski Benečiji pesnik Ivan Triško-Zamejski — 1943 Uničena nemška von Paulusova armada pred Stalingradom — 1944 Boro Vzhodnokoroškega odreda napadejo orožniško postojanko na Obirskem.
26. I. 1864 — Rojen v Zirovnici na Gorenjskem Prešernov mentor Matija Čop.
27. I. 1756 — Rojen skladatelj Mozart — 1901 Umrli v Milanu skladatelj Giuseppe Verdi.

Bilčovs

Zopet so nastopili naši igralci in so v soboto, 17. januarja, zvečer uprizorili lepo igro „Vrni-tev“. Miklavčeva dvorana v Bilčovsu je bila napolnjena od številnega občinstva. Odprla se je zavesa in igrali so naši igralci tako dovršeno in doživeto, da je bil res pravi užitek prisostvovati tej lepi igri. Kdor koli je prizorom igre sledil, se nikakor ni mogel vzdržati solz. Pohvaliti moramo vse igralce, ker so vložili res vso skrb in vse svoje hotenje v svoje vloge. Za lepi užitek tega večera smo našim igralcem iz srca hvaležni.

To je bila druga kulturna prireditev v letošnji zimski sezoni in že so sklenili naši vrli prosvetaji, da bodo kmalu naštedirali Finžgarjevo igro „Divji lovec“.

Zelimo, da bi se še nadalje tako uspešno in požrtvovalno vadili, ter se že veselimo na njihov zopetni nastop.

Odmev smučarske prireditve v Bilčovsu

Jugoslovanski smučarji, ki so minulo nedeljo sodelovali na krasno uspeli športni prireditvi v Bilčovsu, so se drugi dan pred svojim povratkom v domovino oglasili tudi v Celovcu in si ogledali deželno glavno mesto. V gostilni Mare Prušnikove so se okrepčali in v lepi družabnosti in razgovori nekaj časa zadržali. Medtem so vsi izražali svoje popolno zadovoljstvo, ki so jo odnesli od prireditve v prijaznem Bilčovsu. Naglasili so priznanje, da je bila prireditev dobro organizirana, da so se počutili med tovariši slovenskimi in koroškimi smučarji prav domače in so se prepričali tudi o velikem zanimanju prebivalstva za zimsko športno prireditev, med tem v pretežni večini podeželskega, ker ogromna udeležba okoli 1000 gledalcev je bila temu zgovoren dokaz.

Bistrica v Rožu

Gozdni delavec Mihi Wrulich iz Mač je bil s svojim delavskim tovarišem zaposlen v Selah z nalaganjem hlodov na tovarni avto. Pri tem je prišel med dva drveča hloda in utrpel znatne poškodbe.

Zborovanje čebelarjev v Železni Kapli

Na dan Sv. treh kraljev je vsako leto že več kot trideset let v navadi, da se zberejo naši čebelarji in se pomenijo o vsem, kar so minulo leto na področju čebelarstva napravili koristnega, pa tudi o tem, kaj je bilo morda napačno. Tako je bil tudi letos dne 6. januarja občini zbor našega Čebelarkega društva, kjer smo o vsem perečem odkrito razpravljali.

Dolgoletni načelnik Čebelarkega društva Franc Prušnik je pozdravil navzoče čebelarje in otvoril občini zbor. Po pregledu računov in poročil o letnem delu, so navzoči izrekli staremu odboru razrešnico. Ko so člani plačali svoj letni prispevek 20 šilingov, so pričeli zborovalci s prav živahno diskusijo. Izmed te medsebojne izmenjave misli je bilo razvidno marsikaj, kar bo potrebno v bodoče odpraviti. Čebelarji na Remšeniku prevzemajo vsako leto na primer čebele iz polj na pašo. Nekateri pa so potem čebele odpeljali sploh brez vsake zahvale in se še manj spomnili na kakšno drugo odškodnino. Takšno ravnanje je seveda nepravilno in ne napravi ravno dobrega vtisa na domačine in ni v skladu s čebelarstvo častjo.

Slišali smo tudi od Lepenčanov, da navozijo na pašo mnogo preveč čebel, da trpijo škodo domači čebelarji in seveda tudi oni, ki z njimi gostujejo. Nihče od prizadetih domačinov nima nič proti temu, če navozijo čebele na pašo in jim privoščijo korist dobre pašne, toda to mora biti v znosnem številu. Na enem

kraju postavijo kar po 300 do 400 panjev, je nekoliko preveč, kar mora uvideti vsak gospodarsko misleč človek. Povedali pa so tudi, da jemljejo čebele v pašo tudi gospodarji, ki sami čebel nimajo. Takim je seveda vseeno, če jih vzamejo v pašo 50 ali 300 panjev, ker računajo na odškodnino za pašo.

Nadalje so razpravljali o čebelarstvu sladkorju. Pred drugo svetovno vojno so dobivali čebelarji subvencioniran sladkor za zimsko preživljanje svojih čebel. Sprožila se je misel, da bi se obrnili na Deželno zvezo za čebelarstvo, naj bi se potrudila, da bi mogli spet dobivati pocenjeni sladkor. Če se najdejo razne ugodnosti v drugih panogah kmetijstva, čebelarji upravičeno pričakujejo, da bodo podprli tudi potrebe čebelarjev, ker tudi čebelarstvo je pomemben del kmetijskega gospodarstva.

Med drugim so čebelarji sklenili, da bodo v poletnih mesecih napravili izlet na Križno goro pri Celovcu, kjer si bodo ogledali čebelarstvo šole. Na izlet že danes vabijo, da bi se ga udeležilo čim več čebelarjev, posebno izmed mladih, ker za uspešno čebelarstvo je potrebno mnogo znanja in izkušenj. Sklenili so, da bodo podvzeli vse, da se bo v kapelški okolici čebelarstvo spet razmahnilo, ker na veliko škodo zadnja leta precej popušča.

Po uspešnem zborovanju je načelnik občini zbor zaključil. Čebelarji pa so se še nekaj časa zadržali in se pogovarjali iz zanimivega in lepega področja čebelarstva.

Železna Kapla

Minulo nedeljo smo imeli pri nas visok obisk. Dva celovška profesorja sta skušala pred maloštevilnimi zborovalci prodajati svojo krščansko demokratsko strankarsko kramo. Bivši Hitlerjev oficir dr. Valentin Incko je v lajtnantskem tonu mahal po Demokratični fronti, v kolikor sta mu to narekovala krščanska vest in komaj porojena slovenska narodna zavest. Prof. dr. Vinko Zwitter pa se je v spominu na svojo medvojno udejstvovanje v Hitlerjevi Lufthansi v svojem govoru povzpel v visoke letalske višave in pripovedoval zvišene stvari, ki jih navadni zemljani ne morejo doumeti. Ni pa povedal, kako večjeje pri Tedniku belogardisti, v ozadju pa Steinacher in ordinariat, sedanjo dobo z onimi časi, ko se je nacizem zaklel, da bo izbrisal Slovence z obličja te zemlje.

Ob zaključku je lajtnant po svoji oficirski tradiciji zakomandiral „Ein Lied!“. Potem pa spet vse tiho je bilo.

Žamanje

Slovenska kmečka zveza, ki predvsem zimski čas izrabljuje za posredovanje kmetijske strokovne izobrazbe v najširše plasti kmečkega prebivalstva, za gospodarje in kmečke fante s kmetijskimi visokoškolskimi tedni, ženam in dekletom pa s tečaji iz njihove stroke kakor šivanjem in v gospodinjsko kuharskimi tečaji, je priredila tudi pri nas večtedenski gospodinjsko-kuharski tečaj. Od 7. januarja t. l. se že sučejo dekleta okoli štedilnika pri Mohorju v

Zgornjih Žamanjah in se seznanjajo s kuharsko umetnostjo ter se učijo za spretno kuharice, kajti kuhanje je bistven del delokroga dobre gospodinje. Mnogovrstno je področje kuharske umetnosti in s tečajem v naši vasi je tudi dekletom, ki bi morda drugače ne imele priložnosti, da bi se naučile boljšega nevsakdanjega kuhanja, dana možnost, da si to znanje osvojijo.

Gospodinjsko-kuharski tečaj vodi že znana voditeljica Milka Wieserjeva, ki je v letošnji zimi že z velikim uspehom vodila tečaj v Šmarjeti pri Pliberku. Tudi pri nas si je voditeljica takoj osvojila naklonjenost vseh tečajnic. V tečaju vlada zgledna disciplina in tečajnice so prav marljivo in z vsem razumevanjem pri stvari. Zaradi tega uspehi tečaja ne bodo izostali in na poskusnem obedu, ki bo v nedeljo se bodo gostje že lahko prepričali, kaj že zmorejo. Poleg praktičnega dela pa so tečajnice deležne tudi teoretičnega pouka iz obširnega področja, ki je važno za dobre gospodinje in matere, da bodo v stanu lažje zmagovati ne lahke naloge, ki jim jih nalaga njihov poklic kot središče družine.

Celovec

Za državne in deželnozborske volitve dne 22. februarja je v volilnih imenikih v Celovcu vpisanih 41.458 volilnih upravičencev, med temi 17.753 moških in 23.705 žensk. V primeri z volitvami zveznega predsednika je število volivcev naraslo za 3,6 odstotkov. Pri volitvah leta 1945 je bilo vpisanih 36.787 in pri volitvah leta 1949 37.793 volilnih upravičencev. — Iz

statistike deželnega šolskega sveta je razvidno, da obiskuje šole na Koroškem 90.000 učencev in učenk. Na Koroškem obstaja 401 javnih ljudskih šol s 1671 razredi. Ljudske šole obiskuje 27.201 fantov in 25.802 deklet, ki jih poučuje 1171 učiteljev in 1064 učiteljic, poleg 362 učiteljev verouka in 58 učiteljic roč. del. Zasebne ljudske šole so tri in jih obiskuje 319 otrok, med temi 32 fantov in 287 deklet. V 50 glavnih šol s 497 razredi zahaja 7980 fantov in 7958 deklet, ki jih poučuje 748 učiteljev in 310 učiteljic. Srednjih šol je na Koroškem 8 s 107 razredi in jih obiskuje 3049 študentov, ki jih poučuje 162 učnih moči. — Število brezposelnih je na Koroškem od začetka leta naraslo za nadaljnjih 2876 oseb in znaša skupno 22.762 brezposelnih, od katerih preje- ma 20.278 podporo za brezposelne. Delovni urad upa, da je število brezposelnih v letošnji zimi doseglo vrhuncev in da bo mogoče z uvedbo zasilnega gradbenega načrta okoli 3000 prejemnikov podpore za brezposelne pri teh delih zaposliti. Nadalje upajo, da bo mogoče tudi iz prostih ERP-kreditov za stanovanjsko gradnjo razbremeniti delovni trg.

Šmarjeta pri Pliberku

Polno lepih, tako rekoč domačih, doživljanj je bilo minulo nedeljo v naši Šmarjeti. Prekrasen zimski dan, jasen in sončen, je še povzdignil razpoloženje. V Šmarjeti je bilo običajno Antonovo žeganje. Krasen zimski dan je izvalil marsikaterega, da se je tudi napotil v Šmarjeto, kjer vsako jutro zarje nove začare. In zares, po dopoldanskem cerkvenem delu se zelo številno napotijo vsi v znano in domačo gostilno h Gutovniku, kjer je gospodar že pravočasno oskrbel za vse potrebno. Prav domača družabnost se ob takih prilikah razvije pri Gutovniku. V njegovih prostorih je toplo in gorkota je tudi v srehi. In ko natagne goodec svojo harmoniko in ob spretni postrežbi hčerke Tilke, ki ji je prišla pomagat tudi njena sestra Tini iz Pliberka, se zavrtijo plesa željni pari in prekmalu poteče popoldne in šele v pozni noči se spomnijo mnogi, da se spravijo domov k svojim vsakdanjim opravilom. Vsi zatrjujejo, da je bilo lepo in bodo prihodnjič, ko bo spet žeganje v Šmarjeti, to bo takrat, ko bodo v bregu češnje rdele in bo rumenelo zrelo žito po poljih, spet prišli, tako je zagotavljal tudi dobrodošel gost iz doblaveške okolice.

Dekleta, ki so obiskovale gospodinjsko-kuharski tečaj pri Jurju pa so imele tudi svoj lepi dan. Samo, da je njihova voditeljica Milka Wieserjeva z majhno dopisnico najavila, da jih pride obiskat, so vse z veseljem prihiteli k Jurju, kjer so se sestale in tokrat brez pouka in brezskrbno preživlele s svojo bivšo učiteljico nekaj uric v najboljšem prijateljskem razpoloženju. Gotovo zgovoren dokaz, kako si je voditeljica osvojila naklonjenost vseh in vse so zagotavljale, da morajo ostati vezi med bivšimi tečajnicami in voditeljico trajne. Ob tej priložnosti pa so nadoknadile še tole, namreč, da so se pustile sneti na fotoaparatu, kar je radevolje oskrbel Jurjev Anč. Slike bodo lep spomin na nepozabne skupaj preživete tedne. Z objavo slike bomo lahko predstavili brhka bivše tečajnice tudi širši javnosti.

40

„In ta človek?“ ji pretrga besedo Uršula.
„Se je včeraj vrnil.“
„A Milič?“
„Je živ, toda zasužujen.“
„Kje?“
„Precej povem. Alapičem ogleduh vzame v roko palico in se na slepo srečo napoti v naše kraje, ki so v oblasti Turkov ter pri naših ljudeh previdno poizveduje, kje so hrvaški vojniki, ki so jih Turki pred več leti ujeli pri Kanži. Mož je prav računat. Treba je najti najprej Mogaiča. Blizu njega bi utegnil biti tudi Milič, ako ni konec vzbel. Ljudje so ga napotili v Kostajnico od tod v Lubico in naposled v Banjaluko. Drmačič povprašuje pri fratirih, ki za krščanske sužnje, ako so tu, gotovo vedo.“ In je pogodil. Fratri mu povedo, da je v hiši ne-

kega bega v neki vasi blizu Banjaluke že pet let mlad ujetnik, ki se piše za Mogaiča. Pred tremi leti pa da je prišel preko Save drug Hrvat, ki je begu prinesel odkupnino za Mogaiča, ali modri Turek je pridržal pri sebi še tega. — To naj vam bo za tolažbo. Skoraj gotovo je, da se naš vitez ne bo vrnil, ker mu je posestvo, ki ga upravlja Ambrož, prezadolženo, ker si je za Mogaičev odkup denar izposodil. Zato more biti vaša duša mirna in upam, da bomo nit, ki jo že tretje leto predem, spredli do konca. Tahija je, kakor slišim, omeščala pravda, ki ste jo vnovič pospešili pred banskim sodiščem in katere njegovi požunski prijatelji ne morejo zadržati.“

„Kaj pa Ambrož?“
„Ne bojim se ga.“ se nasmehne Anka. „Zdi se mi, da sam dvomi, ali se bo njegov ljubljeneec vrnil, ker tudi njegova poizvedovanja niso uspela. Toda oprezni moramo slej ko prej biti. Pomaga nam veliko tudi Stepko, ki je povsem za to, da se Zofija poroči z Tahijevim sinom. Tako je, gospa mati, vse pripravljeno. Ali ste jo kaj pripravili?“
„Govorila sem ji o možnostih vobče, a Tahijeva sina zaenkrat nisem omenila.“
„A ona?“

„Solze jo polijó, obrne lice k meni in mi reče: „Mati rotim vas, ne govorite mi o možnostih. Jaz sem priča vaše prisege; prisegli ste Miliču, da mi bo za moža a jaz sem mu prisegla, da mu bom žena. Držim se svoje in vaše prisege in Bog mi je priča, da tega človeka lju-

bim, da podnevi in ponoči ne mislim na nič drugega kakor nanj. Tri leta ga nosim v srcu in ga bom nosila vedno, naj ga spet najdem ali ne!“ — „Hčerka, sem ji odgovorila, „toliko časa je že prešlo, pa ni o njem nobenega glasu in vse kaže, da se ne bo vrnil, da je umrl.“ — „Ni, mati,“ zajoče, „srce mi pravi, da ni.“ — „Toda če je umrl?“ odgovorim; „prisegla sem mu, da te bom njemu dala, ako se vrne. Nočem, da bi ti ostala stara devica ali se ponutila. Tega ni doživela še nobena Heningovka. Še nekaj časa bom čakala, potem pa se ti bo pokoriti materini volji, zakaj tako zapoveduje Bog. Zofija prebledi, pokrje obraz z rokami in zapusti sobo. — Vidiš, takšna je.“

„To so vse Martine marnje,“ zamahne Anka z roko, „toda počakajte, mati, če bo Zofija tedaj, dva, v moji šoli, se bo že omeščala.“

„Daj Bog!“ konča razgovor Uršula.

„Pojdem k njej; najprej jo bom vzela s seboj v družbo, na zabave, da se bo raztresla.“

Anka se dvigne in stopa k vratom, se hitro umakne, vrata se odpro in pred ženskama se pojavi gospod Ambrož. Ženski se zavzameta.

„Hvaljen Jezus!“ pozdravi Ambrož, ki se začudi. „Zdi se, da sta se me ustrašile. Iznenada sem prišel, kajne? Prišel sem preje nego ste se me nadejali. Je li? To je tako: Požunski državni zbor se je razšel, pa, evo me! Bil sem že doma na Brezovici, pogledal svoje imetje blizu Brežic, se pomudil v Mokricah, da vam sporočim, kako teče vaša pravda, naposled sem prišel za vama semkaj. Kje je Zofka?“

„Tu je,“ odgovori Anka, ki je bila vsa zmešana. „Nekje se nahaja po opravkih.“

„Poiščite jo, gospa Anka.“

Gospa Konjska pogleda mater, potem zapusti sobo, Ambrož pa sede v naslonjač.

„Gospa Uršula,“ spregovori stariček in ostro pogleda stanko, „vi možite Zofijo?“

„Kdo vam je to rekel?“ se razhudi Uršula.

„Rdečica vašega lica, gospa, in Marta v Mokricah, pri kateri se je Zofija pritožila.“

„Mislim,“ pravi vdova, „da je dekle godno za možitev.“

„A Milič, ubogi Milič, ki ga je vaša zvijača spravila s pota in ki revež nekje v nesreči čepi, ne vem kje, in kateremu ste prisegli, kje imate dušo?“

„Ne dolžite me po krivici,“ reče Heningovka in skloni glavo, „tri leta so minula, a o Miliču ni glasu, najbrž se ne bo vrnil. Žal mi ga je. Toda čas beži, a hči mi je dozorela. Želim, da hči dobi svoj dom, nočem, da mi vene ne-ljubljena. Ali nimam prav?“

„Prav po pameti, pa ne po srcu. Srce mi poka, če pomislim, kakšna nesreča je zadela tega dobrega mladeniča in če gledam, kako Zofija za njim skoprneva. Jaz sem njegov varuh, povsodi ga iščem. Znanan. Ne bom mogel mirno položiti svojih starih kosti v grob. Morda pa le živi, morda!“

„Morda! Ali se naj Zofija ubija še tri leta?“ ujedljivo vpraša Heningovka.

Starec jo ošine z očmi, se dvigne in reče slovesno:

ZA GOSPODINJO IN DOM

Družina - skupnost staršev in otrok

Življenje je trda borba, ki pušča človeku pravzaprav malo svetlih in veselih trenutkov, malo življenjskega optimizma. Kar prevečkrat nam morajo življenje jasni zgolj spomini, ki začuda postajajo vedno lepši in toplejši, čim teže nam je pri srcu. Eden najlepših spominov je tisti, ki nas vodi nazaj v otroška leta, ko smo živeli varno in brezskrbno. Toda gorje človeku, ki takih spominov nima, ampak je že iz najnežnejših dni dalje doživljal težke ure v domačem krogu, ko je videl pri starših le prepir in jezo ter slišal psovke ali pa se je celo prav kmalu zavedal, da staršev nima.

Kaj je družina?

Poglejmo gnezdo ptičkov! Mladički na široko odpirajo lačne kljune, stara dva pa jim neutrudno donašata hrano.

Tudi pri človeku predstavljajo družino oče, mati in otroci. Praviloma ne sme manjkati nikogar, sicer družina ni popolna. Mati je posrednica človekovega življenja, ga ohranja še preden zagleda beli dan, skrbi zanj in se zanj muči do lastnega konca. Tudi očeta ne bi smelo manjkati v nobeni družini, kajti če nudi mati otroku vso ljubezen, ki ga ovija kot varovalni ovoj pred vsem hudim, je oče tisti, ki ga pripelje s pravo in trdno roko čez prve strmine. Ljubezen je otroku potrebna kot materino mleko, toda tudi strogost ni nikjer odveč, seveda ob pravem času in v pravi meri. In oče in mati, ki živita skupaj na mirnem, ljubeznivi polni način, bosta lahko skupno vzgojila svoje otroke v zavestne in samostojne ljudi, sposobne za delo v človeški družbi.

Koliko pa je takih pravih primerov družine? Poglejmo današnjega človeka, ki si gradi lasten dom. Le s težavo si mladi ljudje znosijo skupaj najpotrebnejše za skupno življenje. Včasih nimajo niti pohištva, da niti stanovanja, pa je že tu otroček, morebiti celo dva. Mati je še zaposlena, ker z eno, to je možovo plačo, ne zmore vsega. Dom igre in dela je otroku sicer najboljši nadomestek doma, ni pa še zdravniški dom sam. Pomisliti moramo, da je prav pri najmlajših potrebna individualna vzgoja, kar negovalke spričo velikega števila otrok navadno ne zmorejo.

In potem zvečer, ko se vendar vsa družina zbere pod lastnim krovom, je ognjišče mrzlo, žena utrujena, vse razmetano. Mož je seveda tudi utrujen, toda žena je tista, ki ji mož blagohotno prepusti vso skrb za otroka in gospodinjstvo. Torej mati je tista, ki naj se zasuka in podviza, da podpre tri vogale v hiši in ustvari toploto, ki je lastna družini. Blagor tisti, ki bo znal vse to izvesti in postati tako resnična vlatarica svojega doma. Tako bo tudi ohranila sebi moža in otrokom očeta. Morebiti se bo ob tej trditvi kdo nasmehnil, pa je resnična. Možje naj nikar ne mislijo, da je današnja žena postala močnejši spol, o ne! Tudi ženi je potrebna zaščita in opora, čeprav se je izkazala kot močna in vzdržljiva delavka.

Pri skupni vzgoji pa naj starši ne pozabijo, da ne vzgajamo samo z besedo, ampak tudi z

zgodbo. Ni bolj kritičnega bitja, kot je otrok. Vsak tak „zakajček“ bo prav dobro opazil, da od njega zahtevate eno, sami pa brezskrbno delate drugo, ki je prav nasprotno vašim besedam. Tako boste iz otroka napravili hinavca, ki bo tudi na videz delal po vaši zahtevi, v resnici pa po svoji volji.

Posebno poglavje bi morali napisati za pri-

Kuharski recepti

Tudi v tem času, ko gredo zaloge uzimljene zelenjave že proti koncu, moramo skrbeti, da bo naša prehrana pravilno sestavljena in bo vsebovala predvsem zadosti vitaminov in bioloških snovi; zato se pri sestavi jedilnikov ne smemo omejevati le na krompir, moko, meso, stročnice, pa morda še na kislo zelje in repo, ki smo se je že nekoliko naveličali, ker je prebogosto na mizi.

POROVA JUHA S KROMPIRJEM

Praži en velik ali dva manjša, na majhne kosce zrezana pora v 5 dkg masti četrt ure. Nato potresi poro z žlico moke in ga zalij z litrom tople vode, osoli, mu prideni ščep popra in kuhaj pokritega pol ure. Posebej pa kuhaj en debel, olupljen in na majhne kocke zrezan krompir in kuhanega pridaj poro z vodo vred. Ko to prevre, prilij še zajemalko mleka, in ko vse skupaj prevre, je juha pripravljena.

KROMPIR S KORENJEM

1 kg kuhanega krompirja olupi, zreži in stresi v kozico, ki si v njej segrela 2 žlici olja in zarumenila drobno zrezano čebulo; prideni nekoliko soli, ščep kumne in žlico zelenega petrišilja, vse dobro stlači in praži nekaj minut. Stresi krompir v sredo krožnika, okrog pa naloži korenja, ki ga pripravi takole: Debelo oprano korenje kuhaj četrt ure. Nato ga olupi, zreži na listke in stresi v kozo, ki si v njej razgrela 2 žlici olja in zarumenila drobno zrezano čebulo. Olje skupaj osoli, prideni ščep kumne in duši do mehkega.

KROMPIRJEV PIRE S HRENOM

Skuhaj 6 do 8 srednje debelih olupljenih in opranih krompirjev. Kuhane odcedi, zraven pa pusti za dve žlici krompirjeve, osoli, dobro stlači, primešaj dve žlici hrena in dve žlici razgrete zaseke ali kake druge masti. Vse prav dobro zmešaj in postavi kot prikuho k mesu na mizo.

KORENINSKA SOLATA

Skuhaj vsako posebej v slani vodi: korenine zelene, podzemno kolerabo, nekaj korenja in krompirja. Kuhano zreži na listke, zabeli vsako zase z oljem in kisom, zloži na kupčke v večjo skledo in olepšaj: korenje z nastrganim

jatelje alkohola. Ti se svetla sami izključujejo iz članov dobre družine, ker tak je lahko samo zmeren in trezen človek. Sicer pa ne pozabite, da družina ni ustvarjena za starše, ampak za otroke. Zato naj bo družina lepa in dom prijeten, da ne porinete svojih otrok med siromake, ki jih ne bo nikdar mogla greti topla misel na brezskrbna otroška leta in jim dati poguma in upanja. Taki otroci bodo vedno stali življenju ob strani in ga motrili z nezaupnimi očmi.

S. D.

hrenom, krompir z drobno zrezano čebulo, kolerabo z zelenim peteršiljem in zeleno z drobno zrezanim česnom.

SADNA POTICA

Najprej napravimo nadev. Namočimo čez noč, da se napoje, pol litra opranih suhih hrušk in četrt litra suhih češpelj. Kuhanim odstranimo peclje ni izločimo iz njih koščice. Odtehtamo še 6 dkg suhih fig in prav toliko orehovitih jedrc. Vse drobno zrežemo, začnimo še s sekljano limonino lupinico, denemo v skledo, polijemo z rumom in s 1/4 l smetane. Vse skupaj dobro premešamo in pustimo, da stoji 1 do 2 uri.

REPNA CIMA V SOLATI

V zgodnji pomladi požene repa svetlo rumene poganjke, iz katerih pripraviš lahko okusno in zdravo solato. Poganjke samo očisti in operi ter jih zabeli s soljo, oljem in kisom. Primešaj tudi nekaj vročih, na listke zrezanih krompirjev. Lahko pa repno cimo tudi nekajkrat poliješ z vrel vodo, še z mrzlo oplakneš, zabeliš in ji primešaj krompirja. Če ti je tudi tako še preostr, jo skuhaj v veliki količini slane vode. Kuhano odcedi in oplakni z mrzlo vodo ter zabeli z oljem in kisom. Dobra je tudi, če jo pripraviš s svetlim prežganjem. Pa tudi tedaj ji primešaj nekaj krompirja.

URADNE OBJAVE

Oddaja tobačnih trafik

Deželno finančno ravnateljstvo za Koroško je med drugim razpisalo oddajo naslednjih prostih tobačnih trafik:

Deščice, št. 3, občina Loga ves.
Celovec, Ebentalerstrasse št. 100,
Grebini, št. 40.
Št. Urh, št. 42, občina Mostič.

Tozadevne prošnje morajo biti na predpisnem obrazcu predložene najpozneje do 14. februarja do 12. ure pri Deželnem finančnem ravnateljstvu za Koroško v Celovcu, Dr. Hermandgasse 3/II. nadstropje, soba 34. Točnejši podatki se dobijo pri pristojnih finančnih uradih, ter so razvidni iz razglasov na uradnih deskah občin, v katerih območjih se nahajajo trafike. Potrebne tiskovine se dobijo pri finančnih in davčnih uradih.

„Gospa Uršula! Ali se spominjate tistega dne na Susjedgradu, ko sem se zaradi vas dvignil proti banu Petru, ko sem tvegala zaradi vas čas, imetje in glavo? Ali se spominjate?“

„Se,“ reče Uršula in prebledi.

„Tistega dne ste mi prisegli, da boste storili vse, kar bom zahteval. Ali je tako?“

„Je,“ zašepetala žena, v strahu kaj se pride.

„Torej! Danes zahtevam svoje plačilo. Vi morate, kakor ste sami rekli, tri leta čakati na Miliča, a jaz si bom nadalje prizadeval za svojega nesrečnega junaka. Potem pa boste svobodni, da naredite, kakor je vaša volja. Prisezite torej!“

Uršula se zdrzne. Komaj sope od jeze, pa se mora premagati in reče:

„Prisegam!“

„Hvalite Boga, da je Ambrož prišel v pravem času, sicer bi bili postali krivopriševnica pred Bogom in ljudmi.“

XXIV.

„Jaz sem gospodar na Susjedu!“ se je bil zaklel Tahi iz vse svoje podivjane duše. In bil je gospodar, bil je zakon, oblast in pravo ali, če rečemo po pravici, ni bilo zakona ne prava. Vsaka solza je padla na trdi kamen, vsak vzdih so raznesli vetrovi. Madžari so mu predali imetje in dve leti je od tega, kar so odpolzeli s prekletega kraja do dve besni kači, ki zapuščata za seboj strupeno sled. Da, da, Bog je izbrisal ta kraj iz svoje pameti.

Tahi je sedel na Susjedu sam. Žena mu je

umrla, sinovi so bili v vojski, Gavro v kolegiju, plemstvo pa je starega počasi zapuščalo. Draškovič ga je tožil kralju, Ambrož ga je s svojo obtožbo spravil v škripce, ljudstvo je dvigalo nadenj svoje pesti, blodnica se mu je izneverila, putika ga je zvijala. Sam samcat je v preteklih starih zidinah, sam s svojo bojaznijo, z zoprnanjem svojih nasprotnikov, s svojo jezo. Pa je začel še bolj besneti od bolečina, od dolgega časa in za zabavo, zakaj vsa njegova nasilna narava je besnela bolj in bolj. S polnimi rokami je sopal v saboru denar za vojsko, da si ohrani kraljevo milost, doma pa je teptal z železno nogo po kmečkih tilnikih, da je kri brizgala v potokih.

A ljudstvo? Ljudstvo se je rogalo svoji nesreči, rogalo vsemu svetu, ki ni vreden, da po njem svoje kosti nosiš. Strahoten smeh; tako se smeje zver! Srce mu je okrutelo, duša obupala, roka ne mara več za plug, od daleč se ogiba cerkve in zakrohota, če mu spominjaš Boga. Pa pride lakota, grozna, neizprosna lakota. Hudourniki odnašajo poletno strn, mraz opali vino in žir, potem izpije sonce potoke in ožge letino. In pride lakota, ki ti poganja kri v možgane in te stresa z ledeno mrzlico, ki ko žarečo železo ruje po črevih. Nebo je vedro ko gladka steklena plošča, v kateri se ogleduje strahota ljudskega gorja. Vrhovi bregov so goli, drevje stoji nepremično ko kamen, listje se je zvililo in požoltelo; v koritu potoka leži suhi kremen, po polju blato okamenava, izpod zgorele sive trave se dviga žejna zemlja in

poka. Vinska loza je črna — nikjer ni oblaka, od nikoder ni pomoči, nikjer ni Boga! V vasi Brdovcu je vse puho in prazno. Suih psi blodijo s sklonjeno glavo po potu, živina moka v hlevih, ker nima krme, ker ni pašne, a sonce žge, da ti gori iz ust sapa.

Kata Gregoričeva je stala z bledim licem in motnimi očmi pred hišo in gledala za Iljo, ki se je s kumom Gubcem napotil k župniku, a otroci so jo vlekli za krilo in kričali s solznimi očmi:

„Mamica, mamica, daj kruha, lačni smo!“
Ženi stopijo v oči solze.

„Čakajte malo! Porinila sem ga pravkar v peč.“

„Oho!“ se pomoli izza plota lice Gušetičev, „kruh imate v peč? Ej, vidi se, kdo je gospodar. Pazite, da vam kmetje ne razvalijo peči.“

„Kruha, da,“ odvrne skozi solze Kata, „iz otrobov in hrastove skorje. Ali je to, Bog mi odpusti greh, božji dar? In še tega moram dati otrokom v malih obrokih, da mi ne umre od tega kamenja.“

„Jaz, vidite,“ pravi Gušetič, „sem bolj pameten, hranim se z žganjem, Sicer sem ga sunil v Zagrebu, toda lakota ne vpraša, kje mu je rasla moka. Ne, vi ste še srečni, drugi bi se za otrobove stekli do smrti. Poslušajte, poslušajte!“ Ta mah se oglaš v jutranjem zraku mrtvaški zvon in čez nekaj časa stopajo kraj ograde štirje kmeti, ki nosijo s črnim suknom pokrito rakev.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah:
6.30 Jutanja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Zelje poslušalcev — 10.15 in 15.00 Solska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Popoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert.
Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Sobota, 24. januar:

8.45 15 minut za našega malega poslušalca. Kar športnika zanima — 11.00 Otvoritev novega Funkhaus v Celovcu — 12.15 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Zeli si kaj — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 15.30 „Iz vseh dolin zveni!“ — 16.15 Mala filmska revija — 17.40 Doživljaji z malimi živalmi — 18.30 Komorna glasba — 20.15 Sportna poročila — 20.20 Igra Funkorkester.

Nedelja, 25. januar:

7.15 Koncert (Poje Slovenski oktet) — 8.10 Kmečka oddaja — 8.20 Vedro se pričinja teden 14.00 Slušna igra — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 16.15 „Udar na udar!“ — 17.30 Sport in glasba — 20.15 Sportna poročila — 20.20 Radijski oder: „Ana Karenina“ — 21.30 Igra plesni orkester Wilhelm Dumka.

Ponedeljek, 26. januar:

15.45 Poslušalci pripravite se — 16.00 Pevska ura — 16.30 Za bolnega in osamljenega — 19.15 Mednarodni promenade koncert — 20.15 Literatura v ponedeljek — 20.45 „Orpheus“.

Torek, 27. januar:

10.45 Iskalna služba — 11.00, 11.25 Solska oddaja — 13.45 Italijanska glasba — 14.30 Slov. poročila in objave. Zdravniški vedež: Nizek krvni pritisk. Pri kapelici v Podgorjah — 15.30 Za ženo in družino — 16.00 Solistična ura — 18.30 Kulturno zrcalo meseca — 20.15 „Ja, študij žensk je težak!“ — 21.00 Zelje, ki jih radi izpolnimo.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah:
5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 24. januar:

12.45 Hammond orgle v ritmu — 13.00 Jezikovni pogovori — 13.50 Kulturni pregled — 15.10 Valčki Johanna Straussa — 16.00 Med glasbenim sporedom zanimivosti iz znanosti in tehnike — 17.20 Za pionirje — 17.40 Poje Ljubljanski komorni zbor — 19.40 Na zelenih slovenskih livadah... — 20.30 Prijeto zabavo — obilo sreče!

Nedelja, 25. januar:

8.15 Vedre melodije — 11.00 Za pionirje in cibane — 13.15 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Za kmetovalce — 16.00 Igra godba na pihala Ljubljanske garnizije — 16.30 Radijska igra: Ljubezen — zdravnik — 17.00 Promenade koncert — 18.15 Nocoj je en lep večer... — 20.00 Antonin Dvoržak: Rusalka, opera.

Ponedeljek, 26. januar:

18.00 Večerni spored popularnih melodij — 18.30 Jezikovni pogovori — 19.40 Igra Ljubljanski plesni sekstet — 20.00 Okno v svet — 20.10 Simfonični koncert Radia Ljubljana.

Torek, 27. januar:

11.00 Solska ura za nižjo stopnjo — 11.30 Solska ura za višjo stopnjo — 12.45 Med glasbenim sporedom zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.00 S pesmijo in plesom po naši deželi — 16.00 Popoldanski koncert hrvatske simfonične glasbe — 17.10 Melodije in ritmi — 18.00 Zborovske pesmi — 18.30 Kulturni pregled — 18.40 Igra violonistka Nada Jevdjenjevič-Brandlova, pri klavirju Marijan Lipovšek — 20.00 Radijska univerza — 21.00 Literarna oddaja — Ob 80-letnici rojstva pesnika Slovenske Benečije Ivana Trinkka-Zamejskega.

„Hej, koga nosite?“ zakliče Gušetič.
„Bistrično nosimo, to je danes že tretja, a včeraj jih je bilo osem,“ odgovori nekdo iz nosačev.

„Kaj ji je bilo?“

„To, kar je vsem,“ odgovori kmet, „ni imela kaj grizti. Včeraj ji je mož prinesel iz Štajerske hlebec kruha. Deset ur čaleč je šel ponj. A ona je pojedla vse do zadnje drobtine in se zgrudila mrtva.“

„Na zdravje,“ se roga smeje Gušetič. „pri nas sta samo dva sata: Tahi na Susjedu in črv v grobu. Toda — povabili se bomo tudi mi v gosti. Zbogom kuma Kata! Da, kaj sem pozabil? Recite Jani, naj se čuva. Peter Bošnjak se smoli okoli nje ko jastreb okoli piščeta. Vem, da je poštena, toda Bošnjaku je bil za botra sam hudčič, ako ni bil Tahi. Lahko bi se zgodila nesreča. Zbogom!“

V vas pridrvi na konju Peter Bošnjak z dvema človekoma, ki sta vsak vodila na vrvi jato lovskih psov. Ustavi se pred hišo starešine Ivana Horvata, jata psov pa je začela skakati, lajati in tuliti.

„Kje je starešina?“ zakriči sluga s konja.

Pred vrata stopi gospodar.

„Ali si po vasi nabral hrane za gosposke pse?“ se zadere nanj Peter.

„Za pet ran božjih!“ sklene starešina roke, „kaj nam vodite sem ta pseta, ko pa sami ginemo od lakote! Danes smo pokopali že tri vaščane.“
(Dalje)